

BOLGARSKA NE BO NIKOGAR NAPADLA, PAČ PA HOČE IMETI "OBOROŽENO NEVTRALNOST."

SITUACIJA NA BALKANU SE SEDAJ NI POJASNJENA. — KONFERENCE IN POSVETOVANJA. — IZ NIŠA POROČAJO, DA SO SE ŽE ZAČELI NA MEJI SPOPADI. — POGODBA MED TURŠKO IN BOLGARSKO. — SRBOM SE MORA POMAGATI! — JE DEVIZA ZAVEZNIKOV. — BOLGARSKI POSLANIK PRI RUSKEM ZUNANJEM MINISTRU. — KRALJ KONŠTANTIN IN VENIZELOS. — POMA NJKANJE V PETROGRADU. — TURŠKA KRIŽARKA "SULTAN SELIM."

Srbi in Avstriji.
Dunaj, Avstrija, 25. sept. — Vrhovno poveljstvo avstrijske armade poroča: — Naša artilerija je uspešno obstreljevala srbske trenske kolone v bližini Belgrade in srbske postojanke na Topčideru. V splošnem je položaj neizpremenjen.

Situacija na Bolgarskem.
Berlin, Nemčija, 25. sept. — Neki tujakšnji časopis je dobil iz Sofije poročilo, da so se skoraj po vseh bolgarskih mestih vršile velike demonstracije. Ljudstvo je navdušeno pozdravljalo Nemčijo in zahtevalo od vlade, da naj prekomogoče napove vojno.

Rumunska.
Amsterdam, Nizozemsko, 25. sept. — "Koelnische Zeitung" je priobčila članek, v katerem pravi med drugim tudi sledeče: — Rumunska je zaigrala svojo igrjo, pa naj se zgodi na Balkanu karkoli hoče. Prej je bila nekaka posredovalka med Avstrijo in Turčijo, zadnji čas je pa čisto izpremenila svoje stališče. Avstriji in Nemci bodo šli skozi Sofijo in ne skozi Rumunsko. S tem ji hočejo pokazati, da je ne smatrajo več za svojo prijateljico, — pač pa za sovražnico, ki se je pridružila zaveznikom.

Kralj in Venizelos.
Atene, Grška, 25. septembra. — Danes dopoldne sta se kralj Konstantin in ministrski predsednik Venizelos dolgo časa posvetovala in sta baje sedaj v vseh točkah na jasnem.

Grška.
Atene, Grško, 25. septembra. — Ljudstvo je zadovoljno, ker je odredila vlada splošno mobilizacijo. Sedaj deželi ne preti tako velika nevarnost, kakor ji je bila prej. Grška se bo le tedaj umakala v vojno, če bodo njeni interesi v nevarnosti.

Vojno stanje v Macedoniji.
Pariz, Francija, 25. sept. — Tukajšnja Havasova agencija je dobila iz Aten sledeče poročilo: Parlament se bo najbrže že prihodnjo sredo sestal. Vlada bo takoj zatem proklamirala v Macedoniji vojno pravo in če bo treba, tudi obležno stanje. Narodna banka ima na razpolago dovolj denarja in bo z lahkoto pokrila vse dosedanje stroške.

"Oborožena nevtralnost."
Sofija, Bolgarsko, 25. sept. — Poluradno se poroča, da je Bolgarska samo zato mobilizirala, da bi bila pripravljena za vsak slučaj. Bolgarska je mobilizirala z isto pravico, kakor sta Švica in Nizozemska. Bolgarska vlada se bo tudi zanaprj pogajala z zavezniki ter z Avstrijo in Nemčijo.

Bolgarska in Srbija.
London, Anglija, 25. sept. — Situacija, ki je zavladala zadnje dni na Balkanu, se sedaj ni popolnoma jasna. Bolgarska vlada je rekla, da nima mobilizacija nobenega agresivnega pomena, bolgarski ministrski predsednik Radoslavov je pa izjavil, da mobilizacija ni naperjena proti Grški in Srbiji. Iz tega je razvidno, da bo Bolgarska napadla Srbijo in si bo poskušala zopet osvojiti Macedonijo.

Izjava Radoslavova.
Amsterdam, Nizozemsko, 25. sept. — Bolgarski ministrski pred-

sednik je rekel poročevalcu nekega nemškega časopisa sledeče: — Bolgarska mora braniti svoje interese na Balkanu, če ne jo bodo popolnoma uničili. Samo zategadelj je tudi začela mobilizirati. Zaenkrat se še ne ve, komu bo napovedala vojno. Ona vedno stoji na stališču, da mora imeti od vojne dobiček.

Nota.
London, Anglija, 25. sept. — Bolgarska vlada je poslala danes zaveznikom noto, v kateri pravi, da ne mobilizira proti zaveznikom, ampak zato, da čuva narodno interese.

Kralj Ferdinand.
Sofija, Bolgarsko, 25. sept. — Ministrski predsednik Radoslavov je bil večeraj celi dan pri kralju Ferdinandu v njegovi poletni rezidenzi pri Varni. Ministrski predsednik se je šel proti večeru vrniti v Sofijo. Vse vojaštvo je dobilo nove uniforme in nove čevlje. "Narodna prava", glasilo bolgarske vlade, poroča, da se je večeraj podpisalo v mestu Demotiki, dvajset milj južno od Dripolja, pogodbo glede ozemlja, katerega je odstopila Turčija Bolgariki.

Sazanov na delu.
London, Anglija, 25. sept. — Iz Petrograda poročajo, da se je tamošnji bolgarski poslanik dolgo časa posvetoval z ruskim zunanjim ministrom Sazanovom.

Prvi spopadi.
Niš, Srbija, 25. septembra. — Bolgarska vlada je izdala danes dekret, v katerem določa, da se morajo začeti takoj sovražnosti s Srbijo ter da se ne sme s sovražno deželo vršiti nikak promet. Na nekaterih točkah so se že začele sovražnosti.

Grška.
Pariz, Francija, 25. septembra. — Grška vlada je izdala povelje, da se morajo vse grške ladje vrniti v grška pristanišča.

Zavezniki in Srbi.
Pariz, Francija, 25. septembra. — "Times" poroča, da je Srbija vse potrebno odredila, da ne bodo mogli Bolgari zavzeti železniške proge, ki vodi iz Niša proti Solunu. Zavezniki morajo na vsak način pomagati Srbiji, in če bo potreba, uničiti Bolgarsko.

Časopisje zahteva, da naj pošljejo Francija, Anglija in Italija v Grško 150.000 vojakov, ki bi imeli nalogo napasti Bolgare od strani, zatem pa prodreti na Galipolis.
"Matin" piše: — Če pridobimo enkrat Grško na svojo stran, potem je naša naloga takorekoč rešena. Zavezniki bi prodrli skozi Grško na Galipolis in napadli Turke s severne strani.

V "Guerre Sociale" piše Gustav Herve: — Zakaj se Francija, Anglija in Italija tako obotavljajo? Zakaj ne pošljejo 150.000 vojakov proti Solunu?

Fernand Merklin, ki se je pred kratkim vrnil z Galipolisa, pravi: Bolgarska je postala zahrbtna in zato je potreba, da se ji pošteno odgovori. Grška, Italija in Srbija so dovolj močni, da se zoperstavijo vsaki armadi, ki jo pošlje Nemčija na Balkan. Boji na Galipolisu ne smejo prenehati. Kakor hitro prenehajo le za par dni, je

Boji pri Vilejka.

Poroča se, da se je odbilo vse ruske naskoke. Avstriji poročajo o ruskem porazu.

London, Anglija, 26. septembra. Današnje nemško oficijelno poročilo se glasi: **Armada skupina Hindenburg:** Istočno od Vilejke se je odbilo ponovne ruske naskoke. Zapadno od Vilejke pa se nadaljuje s srditimi boji. Pri Smergan in Višnev smo prodrli na več točkah skozi rusko bojno črto.

Severozapadno od Sabresina trajajo boji naprej. V sled našega naskoka so se umaknili Rusi preko reke Berezine.

Nadalje južno smo dospeli do reke Njemen, ujeli 200 Rusov ter zaplenili dve strojni puški.

Armada skupina princ Leopold: — Ruse se je pognalo nazaj ter ujelo 500 moč.

Armada skupina Mackensen: Položaj neizpremenjen. Dogodilo se ni ničesar važnejšega.

Dunaj poroča o ruskem porazu.

Dunaj, Avstrija, 26. septembra. V oficijelnem poročilu se glasi, da so Rusi zopet skušali prodreti skozi avstrijsko fronto pri Aleksiniku. Večdnevna bitka se je končala s popolnim porazom Rusov. Začasno se je Rusom enkrat posrečilo prodreti v avstrijske zakope, a se jih je odbilo nazaj ter so imeli velike izgube.

Na fronti ob Iki se je zmanjšalo delovanje Rusov.

Odhod dveh municijskih parnikov.
Parnik "Tuscania" Anchor črte je odplul večeraj iz New Yorka ter imel razven par potnikov na krovu veliko zalogo municije. "Tuscania" je bil oni parnik, ki je prihitel na pomoč grškemu parniku "Athina", ki je zgorel na visokem morju. Med potniki se nahajala pet Amerikancev.

Iz New Yorka je odplul tudi parnik Atlantic črte "Minnehaha" do vrha naložen z municijo. Potnikov ni imel na krovu.

Fordova reklama.
Albany, N. Y., 26. septembra. — Henry Ford zanika, da je kedaj ponudil \$1,000,000, da se ustavi priprave za vojno ter baje tudi ni nikdar ponudil \$10,000,000, da pospeši propagando za mir. Tozadevno izjavo je podal večeraj zvečer tekom kratkega bivanja v tem mestu ter je dostavil, da je nasprotnik posojila za zaveznike in da bo Fordova družba potegnila svoj denar iz katerekoli banke, ki bi bila vdeležena pri posojilu.

Dementi o potopu križarke.
Berlin, Nemčija, 26. septembra. — Premorska agencija pravi, da je priprosta izmišljotina londonsko poročilo, da je neka nemška križarka na višini pred Falsterbore zadela na mino ter se potopila.

Carigrad za nas izgubljen. Svojih postojank ne smemo pod nobenim pogojem izročiti Turkom. Preveč smo že žrtvovali, da bi storiili kaj takega.

Italijansko poročilo.
Rim, Italija, 25. septembra. — "Idea Nazionale" poroča, da je Avstro-Ogrska ponudila srbskemu prestolonasledniku Aleksandru premirje. S tem bi bil napravljen začetek mirovnih pogajanj. (To poročilo je zelo nevrjetno. — Op. ured.)

Revsčina v Petrogradu.
Berlin, Nemčija, 25. sept. — Iz ruskega časopisa je razvidno, da so zavladala v glavnem mestu Rusije naravnost strašne razmere. Večino pekarn so morali zapreti, ker primanjkuje moke. Prebivalstvo potrebuje vsak dan 150 vagonov moke. Meseca maja je dospelo v glavno mesto 2132 vagonov moke, meseca avgusta pa samo 13 vagonov.

Z zapadnih bojišč.

Zmage zaveznikov.

Angleži so napredovali južno-zapadno od Lille, Francozi pa v distriktu Champagne.

IZPRAZNJENJE SOUCHEZ.

Zavezniki poročajo, da so ujeli nad 20,000 Nemcev ter zaplenili veliko topov.

Berlin, Nemčija, 26. septembra. Današnje oficijelno poročilo se glasi:

"Na večjem delu fronte se nadaljuje z bitkami, ki tvorijo angleško-francosko pženizvo, na katero so se zavezniki že več mesecev pripravljali. Napadalec pa se ni posrečilo priti do cilja, katerega so si zastavili. Ob obali so se skušale angleške bojne ladje, posebej pred Zeebrugge, vdeležiti napada, a niso imele nikakih uspehov.

Pri Ypres je imel sovražnik težke izgube ter ni ničesar dosegel. Južnozapadno od Lille se je posrečilo Angležem vreči v Loos ena naših divizij iz njenih zakopov prve vrste. Ta divizija je zavzela nato postojanke v drugi črti. Mi smo imeli težke izgube ter smo tudi izgubili vojni material vsake vrste. Protinaskok se razvija na zadovoljiv način.

Prostovoljno smo izpraznili vas Souchez. Številne druge naskoke na tej fronti se je popolnoma odbilo ter je imel sovražnik težke izgube.

Posebno se je odlikoval 39. domobranski polk, ki se je izkazal že v maju, pri Neuville. Ta polk je moral vzdržati glavni naskok. V bojih med Rheims in Argoni, severno od Perthes, je izpraznila ena divizija svoje pozicije po obstreljevanju, ki je trajalo 70 ur. Ta divizija je zavzela pozicije dva do tri kilometre za prvo fronto.

Drugače pa so se izjalovili vsi poskusi sovražnika, da prodre našo fronto.

Posebno ostro so bili boji severno od Mourmelon-le-Grand in zapadno od Argonov. Naskakovalci so imeli zelo težke izgube.

Južno od Metz se je izstrelilo iz zraka dva francoska aeroplana, ki sta se nahajala na poti proti Freiburg. Tretji aeroplan je ušel nepoškodovan.

Francosko poročilo.

Pariz, Francija, 26. septembra. Današnje popoldansko poročilo se glasi:

"V Artois smo vzdržali tekom noči večeraj osvojenega postojanke. Vsteto v to je grad de Carlen, pokopališče Souchez ter zadnji zakop, katerega so držali Nemci istočno od utrjenih postojank, imenovanih "labirint".

V Champagne se nadaljuje z ostrimi boji na celi fronti. Naše čete so prodrele nemške črte na celi fronti 25 kilometrov ter v globini od enega do štirih kilometrov. Tekom noči so naše čete vzdržale v vseh osvojenih postojankah.

Število ujetih Nemcev presega 12,000.

Z ostale fronte ni poročati ničesar novega, razven to, da je naša artilerija nenadoma napadla nemške utrbe v okolici Lanois, pri Ban-de-Sapt.

Napredovanje v Champagne.
V večernem poročilu se glasi, da so Francozi nadalje napredovali, da so zavzeli celo vas Souchez ter prodrli v smeri istočno od Givenchy. Nadalje južno so prodrli do vasi La Folie ter ujeli pri tem 1000 Nemcev.

V Champagne so pridobili Francozi nadalje na ozemlju ter prisilili Nemce, da so se umaknili na drugo vrsto zakopov, ki leži tri do štiri kilometre zadaj. Na celi fronti se nadaljuje z boji.

Nemci so imeli velikanske izgube vsled francoskega ognja ter pri bajonetnih spopadih. V zakopih so pustili veliko vojnega materiala, katerega se dosedaj še ni prečelo. Dosedaj se poroča, da se je zaplenilo 24 poljskih topov. Število jetnikov presega sedaj 16 tisoč neranjenega moštra, med temi najmanj 200 častnikov.

Bitka na Haiti.

V bitki, ki se je uela na Haiti, je bilo ubitih 40 ustašev. — 10 Amerikancev ranjenih.

Cape Haitien, Haiti, 26. sept. — Štirideset haitskih ustašev je bilo ubitih in deset ameriških mornariških vojakov ranjenih, v bitki, ki se je završila danes nekako 2 milj od tega mesta. Neka ameriška patrula je bila presenečena od močnega oddelka ustašev. Amerikanci so takoj v pričetku spopada poslali semkaj sla za ojačenje. Ko so prišla ojačenja, so poiskali ustaši zavetja v fortih, katere so nato Amerikanci obstreljevali. Poročila, ki so došla danes semkaj, kažejo, da korakajo ustaši proti Haut du Cap, ki leži v ravlini v severozapadnem delu dežele. Morency, voditelj ustašev, pozivlja prebivalstvo, naj se ustavi poskusom Amerikancev, ki hočejo razorožiti prebivalce ter jih prisiliti, da se podvržejo vladi predsednika Dartiguenave.

Današnja bitka je bila najbolj resni spopad med ameriški četami ter ustaši, odkar so se Amerikanci izkazali pred dvema meseci, po umoru izvoljenega predsednika Guillaumea.

Z italijanskih bojišč.

Rim, Italija, 26. septembra. — V današnjem oficijelnem poročilu se glasi, da so zavzeli italijanski planinski lovec v distriktu nad Ortlerjem ter Monte Civedale neko strateško pozicijo, na katero so postavili top v višini 3621 metrov. Odtam so naskočili ti lovec sovražne postojanke z bajonetnim naskokom.

Tudi v distriktu Tonale so zavzeli Italijani tekom nočnega napada neko važno postojanko.

"Citta di Jesi."

Korespondenčni urad javlja: Uradno italijansko poročilo o uničenju zračne ladje "Citta di Jesi" pravi, da je ta ladja napravila z dobrim uspehom polete nad Puljem in metala bombe, potem pa je neznanih vzrokov padla v morje.

Beg kaznjencev.

Dva italijanska kaznjenea sta pobegnila iz jetniškega taborišča pri Elmer, Cumberland County, N. J. Dosedaj jih še niso ujeli.

Odklonitev vojne dobave.

Pottsville, Pa., 26. septembra. Pennsylvania Saw Co. v Frankville je odklonila ponudbo angleške vlade za dobavo 1,000,000 bajonetov iz jekla.

Na celi fronti so ujeli zavezniki v teh dveh dneh preko 20,000 Nemcev.

Proga Neufchatel-Varennes je cilj.

Toliko poroča oficijelno poročilo, ki je vzbudilo v Parizu velikansko navdušenje in iz katerega se povzema, da se je v resnici pričela že dolgo časa obetana velika ofenziva.

Cilj Francozov je železniška proga, ki vodi iz Neufchatel v Varennes.

Francozi so oddaljeni sedaj le še dve milj od te železniške proge in če bo ta enkrat zavzeta, je splošno umikanje Nemcev v tej okolici neizogibno.

Umakniti bi se moral potem tudi del armade nemškega prestolonaslednika v Argonih.

Boji severno od Arras kažejo zopetno zavzete ofenzive Francozov, ki se so započeli spomlad, ko se je Nemce istotako potisnilo nazaj.

Kljub številnim naskokom na Angležem ni posrečilo zavzeti nemške pozicije pri La Bassee, severno od Arras. Sedaj se je pričelo s poskusom, da se odreže La Bassee, severno od juga. Če se bo to Angležem posrečilo, bo tudi usoda mesta Lille v njihovih rokah. Angleži so prodrli glasom njih poročila do vasi Loos in Hullugh, vendar pa preostaja še dosti dela, dokler bodo postale nemške postojanke pri La Bassee nevzdržljive.

Situacija v Mehiki.

Ameriški uradniki so zaplenili veliko množino municije. — Situacija v glavnem mestu Mehike.

Laredo, Tex., 26. septembra. — Ameriški carinski uradniki so zaplenili danes na meji veliko pošiljatev orožja, ki je bila namenjena v Mehiko. Zaboji so vsebovali pol milijona patron in več sto pušk. Municijo je bil naročil Carranza. Nekateri so mnenja, da Združene države ne bodo zana pred pustile izvažati orožje v Mehiko, kar bi bilo edino pravilno.

Washington, D. C., 26. sept. — Državni department je dobil iz zanesljivega vira poročila, da so se razmere v glavnem mestu Mehike nekoliko izboljšale. Na meji se ni ničesar posebnega pripetilo. Konstitucionalna vlada je poslala zadnje dni v glavno mesto 1000 vagonov živil, ki bodo zadostavala za prvo potrebo.

Laredo, Tex., 26. septembra. — Generala Lucia Blanca, ki je interniran v Torreonu, ne bodo ustrelili, pač ga bodo pa postavili pred vojno sodišče. Generala Gutierrez za pustili na prosto.

Brownsville, Tex., 26. sept. — Ameriške straže na meji so danes sporečile generalu Funstonu, da se ni ničesar posebnega pripetilo. Vojaka Richarda I. Johnsona, katerega pogrešajo od petka, še dosedaj niso našli. Najbrže so ga Mehikanci odpeljali seboj.

Nemški častniki ušli.

Parpignan, Francija, 25. sept. — Iz francoskega ujetništva je ušlo več nemških častnikov, ki so bili internirani v Villefranche de Confient. Francozi so jih zasledovali do španske meje, pa niso nobenega ujeli.

Pogodba s Haiti.

Washington, D. C., 26. septembra. — Glasom dancs sem dospehli poročili bo komitej haitskega kongresa, ki ima v rokah pogodbo med Združenimi državami in Haiti, predložil parlamentu to pogodbo v ponedeljek ali torek. Ni hče ne dvomi, da se bo glasilo poročilo komiteja v ugodnem smislu ter da bo kongres odobril pogodbo. Slednja bo veljavna za deset let ter se jo bo lahko tudi podaljšalo, seveda s privoljenjem obeh vlad.

Posip v panamskem prekopu.

Panama, 26. septembra. — Potekel bo še cel teden, predno bo prekop zopet odprt za splošni promet. 55 parnikov je bilo ustavljenih in veliko teh se je obrnilo. Zadnji posip je najhušji v zgodovini prekopa ter se računa, da bo trajalo 18 mesecev, predno se bo izkopal iz struge material, ki je padel vanjo. Na Taboga otoku v Panamskem zalivu se vrše sedaj merjenja, ker se bo zgradilo na tem mestu utrdbe.

Stolp se je podrl.

Boston, Mass., 26. septembra. 312 čevljev visok stolp iz jekla za brezično brzojavljanje, katerega se je zgradilo pred kratkim v Tuft College, se je podrl danes vsled viharja, ki je divjal z veliko silo. O stolpu se je domnevalo, da je eden najmočnejših te vrste.

Dunaj odgovarja.

Dunaj, Avstrija, 26. septembra. Dunajska vlada je na poslanice iz Washingtona z dne 16. avgusta odgovorila na dvorljivi način ter ponovila nazore katerim je dala izraza v avstrijski poslanici z dne 22. junija. Izjavlja se, da se ni nikdar nameravalo naprositi Zdr. države za preprečev izvoza orožja in municije. Hotelo se je le protistirati proti temu, da se je narodno gospodarske razmere v Združenih državah postavilo na glavo in to z namenom, da bo imela dežela kar največji eksport orožja in municije. Iz tega je razvidno, da puščajo Združene države na stran vse druge ozire, samo da imajo kar največji materialni dobiček.

Keir Hardie mrtev.

V Glasgowu na Škotskem je umrl James Keir Hardie, znani angleški delavski voditelj.

London, Anglija, 26. septembra. V starosti 59 let je umrl v Glasgowu, Škotska, James Keir Hardie, znani socialistični član parlamenta ter delavski voditelj. Podlegel je pljučnici.

Keir Hardie je bil rojen leta 1856 na Škotskem. V njegovih mladih letih so se preselili njegovi starši v Glasgow, kjer je mladi James kmalu nato pričel življenje priprostega delavca. Po dveh letnem bivanju v Glasgowu se je preselila njegova družina zopet na deželo in mladi Hardie je pričel delati v premogokopu.

Hardie, ki je bil pozneje eden najuglednejših parlamentarev in katerega so spoštovali vsi kot voditelja delavske stranke, ni imel nobene šolske izobrazbe. Njegova mati ga je naučila čitati in kakor hitro je imel za seboj to umetnost, se je lotil tudi pisanja. Pozneje se je izvežbal tudi v stenografiji in polagoma je bil domač tudi v drugih vedah in znanostih.

Leta 1892 je bil prvič izvoljen v parlament, a je pri poznejših volitvah propadel. Leta 1900 je bil zopet izvoljen in od tedaj je bil neprestano član zakonodaje.

Kot politik je bil neomajen ter je v interesu delavstva dvignil svoj glas proti roparskemu pohodu Anglije proti burški republiki. V sedanjem konfliktu je istotako dvignil glas ter izjavil, da so za vojno le oni stanovi, ki pričakujejo od nje velikih dobičkov.

S Keir Hardie-jem je izgubilo angleško delavstvo enega svojih najboljših mož.

Jubilej danskega kralja.

Kodanj, Dansko, 25. sept. — Danes je praznoval danski kralj Kristijan svoj 45. rojstni dan. V imenu Združenih držav, mu je čestital ameriški poslanik Egan.

Astorjeva žena.

Rim, Italija, 25. septembra. — Žena ameriškega milijonarja Johna Astorja, je odpotovala v Francijo in vstopila kot bolniška strežnica v neko bolnišnico.

Pozor, pošiljatelji denarja!

Denarne pošiljate v Avstrijo hodemo sprejemati kljub vojni s Italijo, pošta gre nemotilno preko HOLANDIJE in SKANDINAVIJE.

Zadnja poročila nam naznanjajo, da se denarne pošiljate ne izplačujejo v južni TIROLSKI, na GORIŠKEM, DALMACIJI in deloma v PRIMORJU. — Za del ISTRE, KRANJSKO vso in enake spodnji STAJER in druge notranje kraje pa posluje pošta kakor v mirnih časih, seveda traja pošiljanje in izplačevanje kaka dva tedna dalj, nego v mirovnih razmerah.

Od tukaj se vojakom ne more denarja pošiljati, ker jih vedno prestavljajo, lahko pa se pošilja sorodnikom ali znancom, ki ga od tam pošljejo vojakom, ako vedo o njegovem naslovu.

Denar nam pošiljate po "Domestic Postal Money Order", ter pri ložite natančno Vaš naslov in osebo, kateri se ima izplačati.

Cene			
K	\$	K	\$
5,000	.90	10,000	1.90
10,000	1.75	15,000	2.45
15,000	2.60	20,000	3.10
20,000	3.40	25,000	3.75
25,000	4.25	30,000	4.40
30,000	5.05	35,000	5.05
35,000	5.90	40,000	5.70
40,000	6.70	45,000	6.35
45,000	7.55	50,000	7.00
50,000	8.25	55,000	7.65
55,000	9.10	60,000	8.30
60,000	9.90	65,000	8.95

"GLAS NARODA"

(Slovenic Daily.)
Owned and published by the
Slovenic Publishing Co.
(a corporation.)
FRANK BAKER, President.
LOUIS BENEDIK, Treasurer.
Place of Business of the corporation and
addresses of above officers:
34 Cortlandt Street, Borough of Man-
hattan, New York City, N. Y.

Na leto leto velja list za Ameriko in
Canada \$3.00
pol leta 1.50
leto za mesto New York 4.00
pol leta za mesto New York 2.00
Kot po vse leto 4.50
pol leta 2.50
Kot po vse leto 1.70
pol leta 1.00

"GLAS NARODA" izhaja vsak dan
izredni nedelje in praznikov.
"GLAS NARODA"
("Voice of the People")
Issued every day except Sundays and
Holidays.
Subscription yearly \$3.00.

Advertisement or agreement.
Dajal brez podpisa in osebnosti se ne
pričeta.
Oznaka: vsaj se blagoviti pošiljki po -
lastni Order.

Člani ameriškega kroga naročnikov pre-
stano, da se nam tudi prejšnje
skladno naznani, da hitreje
najdemo naslovnik.

Dopisom in pošiljankam naredite ta
naslov:

"GLAS NARODA"
34 Cortlandt St., New York City.
Telefon 4687 Cortlandt.

Tudi Grška.

Situacija v zadnjih zapletljivih
na Balkanu je priprava. Izmed
distriktov v Makedoniji, katere
je označila Bolgarska kot svoje,
je vzela Grška najbolj zaželjeno.
Solun so vrata Makedonije in tudi
če vzame Bolgarska celo srbsko
Makedonijo, je to kaj malenkost-
na pridobitev brez tega pristani-
šča. Grška je tudi vzela Kavalo,
ki tvori naravna morskata vrata v
Sofijo ter notranjo Bolgarsko.
Če dobi Bolgarska Bitolj (Mo-
nastir) ter omeji Grško do Stru-
nice in do jezera Prespa, potem
bo Grška za vse čase izpostavljena
na nenadnemu napadu od strani
Bolgarske, tako pa Vardar dolini
ter bitoljski železnici. Vseled tega
bi bila popolnoma ločena od svoje
zaveznice Srbije.

Dandanes ima Grška v posesti
mnogo teritorija, kjer stanujejo
Bolgari. Razdeliti Balkan po na-
rodnostnih mejah pa je skoro ne-
mogoče.

Nasprotno pa je v ozemlju, ka-
tero so dobili Bolgari, med Mesto
in Marico, veliko Grkov in Dede-
agaci je bil pred letom 1913 grško
mesto. Grške in bolgarske zahteve
bi se torej lahko zenačilo z izme-
njavo teh zemelj.

Bolgarska pa nima nobenega
namena sprejeti določbe pogodbe,
sklenjene v Bukarešti z ozirom na
mejo. Ona hoče imeti Solun in
Kavalo, Bitolj in Istit. Če hoče
torej Grška rešiti samo sebe, mo-
ra v boj proti Bolgarski in na
stran zaveznikov. To je stališče,
katero zavzema Venizelos ter ve-
čina grškega naroda. Francija in
Velika Britanija sta bili vedno
popolnoma v Atenah.

Grški kralj pa je unet prišast
nemškega cesarja, kojega sestri-
ma za ženo. On je bil v stanu
obdržati Grško nevtralnost, kljub
naporom Venizelosa, in to do da-
nashje ure. On bo mogoče še na-
dalje uspešen v tem prizadevanju,
a naloga bo zelo težka, ker je
Bolgarska naravni sovražnik Gr-
ške ter pomeni razširjenje moči
Bolgarske smrt vseh grških nad.

Z ozirom na Bolgarsko nevar-
nost se je posrečilo kralju Kon-
stantinu, da niso odšle grške čete
na Galipoli. On pa ne bo mogel
zadržati naroda in ministrskega
predsednika sedaj, ko se priprav-
lja Bolgarska na napad na Srbijo
ter javno izjavlja, da bo poma-
gala Turkom ob Zlatem rogu.

Grki in Bolgari so se tepli med
seboj skoro tisoč let. Nadvlada
enega dela pomena poraz drugega
dela. Vojna proti Bolgarski bi
bila najpopularnejša vojna, kar
jih je kdaj vojevala Grška, ker bi
bila vojna za obstanek.

Balkanska situacija je preveč
zamotana, da bi sedalo kaj ugi-
bati glede izida tega eventualne-
ga boja. Če pa stopi Bolgarska v
vojno na strani Nemčije, bosta
stopili Grška in Rumunska na
stran zaveznikov in Bolgarska bi
stala pred veliko nevarnostjo kot

leta 1913, ko je napačno računala
ter končno raditega tudi plačala
stroške.

Pod križem.

Zastoj umrl si, Gospod.
zastoj si šel na strašno pot!
Za dneve naše, polne zmot,
umrl si, da v nas živš.
Na bojnem polju teče kri,
po bojnem polju smrt kosi,
na bojnem polju so te vsi
pribili drugičkrat na križ.

Oltarje zidajo, cerkve;
stoletja, tisočletja že
tvoj nauk uče od dne do dne:
nauk o ljubezni bratovski.
Zločinom vsem se smejejo,
srd žanjejo, srd sejejo.
Bogu ljubezni pa solze
teko krvave iz oči...

Iz nemškega J. T.

Nekoliko o blaznosti.

Časopisje, ki stoji v službi ka-
pitalizma, se kaj rado norčuje iz
delavskega gibanja in natočevanja
delavskih listov, kateri vedno
dokazujejo, da prihaja največje
gorje človeštva od sedanjih soci-
jalnih razmer, katere so krive, da
so slučajni bolezn blaznosti, zloči-
nov, samomorov itd. vedno bolj
umogoštevili.

Kako malo vzroka pa ima ime-
novano časopisje norčevati se iz
delavskega gibanja in nazorov de-
lavstva, nam pa dokazujejo dan
za dnevom preiskave priznanih
učenjakov. O takih preiskavah
širši sloji ljudstva običajno molče,
ali pa vsaj ne izvajajo posledice
takih preiskovanj, katere se mo-
rajo logično mislečemu človeku i
samo vsiliti.

K objavi tega članka nas je na-
pnilo čitanje zanimive razprave
o zemljepisnem razdeljenju bla-
znosti v Združenih državah, katero
razpravo je bil objavil neki
zdravnik od vladne bolnišnice za
blazne v Washingtonu.

Dotični zdravnik je prišel po-
tom svojih preiskav do zaključka,
da je najti največ blaznih ljudi
tam, kjer so ljudje goste naselje-
ni in kjer vlada najhujše gospo-
darsko tekmovanje. Tudi podedo-
vana blaznost v mnogih slučajih
se ne vodi do prave blaznosti, ako
dotičnik živi v miru in ne muči
svoje živce. Oni zdravnik namreč
trdi, da se podedovana, še nepo-
polna blaznost kaj lahko spremeni
v pravo blaznost, ako ima dotič-
nik mnogo poslovnih skrbi, ako
so njegovi duševni napori preve-
liki in prenaporni itd.

Vse drugače pa je z ljudmi, ki
žive na deželi, kajti tu je blaznost
le redkokdaj najti, izjemši v
vzlaznih, močvirnatih krajih ali
tako zvanih morostih. Vendar pa
blaznost, katero je najti v takih
krajih, nikakor ni v zvezi z bole-
znimi civilizacije, kajti na deželi
so vzroki blaznosti povsem drugi,
kateri so od vsakdanjega življe-
nja na deželi odvisni.

Tudi zamorec, kateri žive obič-
ajno v nezdruženih in močvirnatih
krajih, so z ozirom na njihov duh
zdravi, dokler ostanejo na deželi;
to se pa spremeni, ako morajo za-
morce svoje duševne in fizične sile
rabiti v mestih severa. Kakor hi-
tro mora prijeti zamorec na seve-
ru tekmovati z belim delavcem,
kateri ga duševno nadkričuje, se
prično množiti slučajni blaznosti.
Tako je n. pr. prišel v Georgiji
leta 1880 na 1764 zamorcev le
eden blazni, dočim je prišel istega
leta na severu po eden blazni na
333 pametnih zamorcev.

Skratka: tam, kjer vlada delar-
neomejeno in kjer velja geslo:
"Najprej dolar, potem šele dru-
go", tam je opaziti tudi največ
slučajne blaznosti, kajti to geslo
vpliva najbolj uničevalno na
žive.

Kar velja o blaznosti, to velja
tudi o samomoru, to tudi o zloči-
nih vseh vrst in načinov, katero
trditve zamore potrditi nečeto
dokazov.

Ponesrečen italijanski avijatik.

Na letališču Mafiori pri Turinu
se je poročnik Bongiovanni smr-
no ponesrečil. Letalo tipa Bleriot
mu je nenkrat začelo gorati in
padel je z višine 100 metrov.

D'Annunzio tožen.

Proti oboževanemu italijanske-
mu pesniku Gabriele d'Annunzio
sta podani pri sodišču v Bologni
dve tožbi radi prestopka proti
pravnosti in razžaljenju.

Dopis.

Sheboygan, Wis. — Z delom se
je obrnilo nekoliko na boljše.
Kljub temu, da se v nekaterih to-
varnah dela preko navadnega ča-
sa, se ne sprejema novih delavcev.
Zima je pred vrati in ta ne obeta
nič dobrega. Vsak naj ostane na
svojem mestu in naj ne hodi sem,
kajti to trenutno zboljšanje de-
lavskih razmer je prispodobiti
le z viharjem. Upajmo, da se v
kratkem povrne toliko zaželeni
mir, ki nam donese zopet normal-
ne razmere. — Naj omenim nekaj
malega o predstavi, ki jo je pri-
redil tukajšnji "Dramatični klub"
s sodelovanjem novo ustanovlje-
nega pevskega društva "Danica"
v nedeljo dne 19. septembra v
cerkveni dvorani. Da se ne bo na-
šel kak hudo mušič in smatral
moj dopis kot nekako kljubova-
nje takim prireditvam, hočem v
kratkem obrazložiti pomen besede:
"Kritika". Kar je abecednik za
šolarja, je kritika za igralca.
Iz abecednika zajema šolarček
prvi vir k učenosti, iz kritike se
uči diletant podrobnosti o nasto-
pih. Ako je kritika stroga in ne-
pristranska, mu daje prvi pouk in
mu pomaga k napredovanju. Čim
strožja kritika, tem boljši so
uspehi igralca, ako ima resno mi-
sl na tem polju napredovati. Ho-
čem torej igrati ulogo kritika, ne-
pristransko, a prvič zelo prizane-
ljivo. Moderno opremljeni oder je
krasen. Kako se v sredini glavne-
ga zastera divno zrcali Blejsko
jezero z očarujočo okolico! Pri-
tem sem se spomnil neke prejšnje
kritike, češ, nekaj reklamnih na-
pisov je smešnih in potujčenih,
vendar nisem videl ničesar, kar
bi me bodlo v oči. Kar je prav, je
tudi resnica; dotični dopisnik si
je že davno osnažil prah s svojih
čevljev in mi pojemo za njim "Mi-
serere" itd. Scenarija pri igri
"Naša kri" je bila zadovoljiva.
Izjemo je delala razsvetljava, ki
je dvakrat popolnoma opekala.
Glavno ulogo je občinski "mere"
(župan, g. Virant) mojmestek do-
vršil, ker je deloval ne le telesno
temveč še bolj duševno. Dobre gi-
banje in močan glas ga je napra-
vilo, da je bil kos svoji ulogi. Hei
Jerica igra zelo mikavno; ulogo
dobro nastudirala, vendar še glavne
napake, bojzani pred občinstvom
še ni znebila. Se to proč in zasi-
gurana ji je lepa bodočnost na
domačem odru. Z materjo smo
bili zadovoljni, žeteli je le hitrejši
ga gibanja telesa. Kapitan Le-
nard se bo z dobro slo in prid-
nostjo priučil in upamo, da po-
stane dober igralec. Hitreje se
gibati, glasneje govoriti je prvi
pogoj do izboljšanja. Ako prid-
še kdaj taka uloga, se mora ko-
renito vaditi v orožju, da se na
revolver ne bo prehitro izprožil.
Le pogum in vse bo šlo. Kapita-
nov pobornik se je obnašal prav
po vojaško in je sposoben za več-
je uloge. Hlapec je pokazal prav
dober talent za oder in žeteli je,
da ga v obnašanju kolegi posne-
maj. Jeričin zaročenec Stefan je
bil ulogi kos, z izjemo, da kot po-
glavar in zaročenec lepe deklice
bi moral biti pogumen, glasen,
urne hoje, sploh bi moral kazati,
da je nekako vzvišen nad drugi-
mi tovariši. Manjši ulog za da-
nes ne bom omenjal. Igrali so
splošno zadovoljnost. Da se ni
igra končala s takim uspehom kot
bi se morala, je kriv g. režiser
oziroma prireditelj igre, kdorkoli
je že bil. Režiser ni pravočasno
signaliziral igralcev k nastopu,
tako da so morali pred odprtim
zastorom, ko so svojo ulogo do-
vršili, nemo čakati na odreditelje.
To napravi mučen utis na občin-
stvo, še bolj na igralce same, ker
jih spravi iz ravnotežja in ob po-
gum. To je glavna točka, ki je
zakrivila, da uspehi ni bil popo-
len. Igralcem svetujem, da naj se
popolnoma vglobijo v igro, ravno
tako, kot se je avtor vrgel. Iz-
ostati bi smel in moral tudi groz-
niti in šum, ki ga upirizirja ob-
činstvo med igro. To igralce same
jako moti in ne morejo ulog do-
vršiti tako korektno, kot bi jih
če bi občinstvo mirovali. Mali pa
glavčki so lepo čitali bajke, pi-
sane v slovenskem jeziku. Prepri-
čan sem, da je domača šola nujno
potrebna, ako hočejo stariši ohrani-
ti svojo dečo zvesto materine-
mu jeziku in jo obvarovati pred
popolnim potujčenjem. Triperes-
na detelja mladih gospie je an-
gelsko pesem zapela brez pomote,
dasiravno jo je spremljevanje ne-
koliko oviralo. Novoustanovljeno
pevsko društvo "Danica", dose-
daj najmočnejše v naselbinu —
upati je, da bo tudi tako ostalo —
je zapelo tri pesmi. "Na straži"

se je nekoliko ohlabil, kar pa ni
bila krivda pevcev samih. Pohva-
liti moram bariton, ki se je kljub
disharmoniji vzdržal in tako rešil
zbor pred polomom. Grajati mo-
ram I. bas, ki hoče vse prevzeti.
Pogum, pridno obiskovanje pev-
skih vaj, pa bo dovolj uspeha. —
Čul sem od raznih strani, da se
hoče ustanoviti še eno pevsko dru-
štvo. Moje mnenje je, da zaen-
krat deluje eno društvo in se do-
bro vkorenini, naj ima ime tako
ali drugo. Prepričan sem, da bi
ustanovitve oziroma obnovitev
pevskega zbora št. 2 zanesla v na-
slebo zopet preprič in nesporaz-
um, čemur bi bil konec, da bi na
tem polju zopet pozebli in ostali
brez slehernega pevskega dru-
štva. — Upam, da sem sodeli ne-
pristransko, in če se dozdeva
igralcem oziroma pevsem kritika
preostra, se morajo prihodnje
krat bolj potruditi, da bodo en-
krat brali kritiko, polno hvale.
Takat se bodo lahko smelo potka-
li na prvi in rekli, češ, zelo smo
se potrudili, pa zato tudi nekaj
znamo. Pozdrav! — Kritik.

Iz Avstrije.**Pomožna akcija za begunce.**

Vojna je povzročila, da v mno-
gih krajih civilno prebivalstvo ni
moglo ostati v svoji inavadnih
bivalisti, marveč je bilo te ljudi
spraviti v druge kraje. Že cesar-
ska naredba z dne 11. avgusta
1914 je zaukazala posebne odred-
be, da se take ljudi v varnost
spravi in jim omogoči zaslužek.
Z ministrsko naredbo z dne 11.
avgusta 1914 je vlada za prehra-
no beguncev določila podpore, in
sicer 1 K za odrasle in na 60 vin
za otroke na dan. Za begunce
brez lastnih sredstev je država
napravila taborišča z barakami;
takim beguncem, za katere ni bilo
prostora v barakah, pa je naka-
zala stanarino prvotno 70 vin,
pozneje pa 90 vin na dan, a s po-
gojem, da gredo v občine, ki jih
je vlada določila. Z ozirom na te-
žave pri aprovizaciji velikih mest
so bili begunci poslani največ v
mala mesta in na deželo. Načelo
je bilo, da se ločijo begunci po
narodnosti in po veri. V taboriš-
čih z barakami se je do konca
junija nastanilo dosti nad 100,000
beguncev, in sicer v Gmündu na
Nižem Avstrijskem 30,000 rusin-
skih, v Voispergu in pri Sv. An-
dreju na Koroskem 10,000 rusin-
skih, v Lipnici na Štajerskem 30
tisoč poljskih, v Chocnu na Če-
skem 20,000 poljskih, v Mikulovu,
Pohorelicah in Kyjovu na Morav-
skem 20,000 židovskih in v Bru-
eku ob Litvi 3000 židovskih. Na
Dunaju je kakih 200,000 begun-
cev brez lastnih sredstev, v Brnu,
v Pragi in v Graecu jih je skoro
100,000. Na Češkem je nad 100
tisoč poljskih in židovskih ter nad
20,000 italijanskih beguncev; na
Moravskem je kakih 50,000 polj-
skih, slovenskih, italijanskih in
židovskih beguncev; na Gornjem
Avstrijskem je 15,000 slovenskih
in italijanskih beguncev; v nižje-
avstrijskih kmetskih občinah je
nekaj tisoč nemških, slovenskih,
rusinskih in rumunskih beguncev.
Konečno je na Ogrskem, a na
stroške Avstrije, preskrbljenih
40,000 slovenskih in židovskih be-
guncev. Vseh beguncev je bilo
nad 600,000 že koncem junija.

Vojne podpore.

Vlada je priobčila izkaz o vojni
podporah, ki so se že izpla-
čale, oziroma, ki jih je bilo izpla-
čati do konca junija t. l. Izdake
za vse kronovine znaša v tem ča-
su 512,907,095 K 2 vin, in sicer po
kronovinah razdeljeno: 93,907,866
kron 57 vin za Nižje Avstrijsko,
12,778,691 K 58 vin za Gornje
Avstrijsko, 4,076,717 K 82 vin za
Solnograško, 21,955,547 K 53 vin
za Štajersko, 7,103,671 K za Ko-
rsko, 10,136,606 K 30 vin za
Kranjsko, 32,639,294 K 21 vin za
Primorsko, 29,297,149 K za Tirol-
sko, 193,459,837 K 98 vin za Če-
ško, 62,786,752 K za Moravsko,
20,328,184 K 94 vin za Šlezijo,
24,526,776 K 18 vin za Dalmacijo.
Izkaz o podporah za Galicijo in
Bukovino ni in se je torej zgorej
navedena skupna svota podpor še
za znatne milijone povečala. Za
podpore avstrijskim razvaljanom
v inozemstvu se je do konca aprila
izdalo 10,669,300 K 92 vin. Te
svote kažejo, kako ogromne žrtve
doprinosa država za podpiranje
tistih, ki so prizadeti po vojni.

Dež redov na finančni svet.

Dunajska "Information" piše:
Prebivalstvo je doživelo posebno
presenečenje: mala četa bančnih
funkcionarjev, nosilcev v finan-

nem svetu blestečih imen, je sto-
pila pred javnost, krasno okinja-
na z novimi visokimi odlikovanji.
Nekateri teh mogočnih gospodov
so povzdignjeni v plemiški stan,
drugi so bili uvrščeni v izbrane
bataljone odličnih redov. To se si-
jajno izvedbo drugega vojnega
posojila, ki naj ne bo nikomur za-
vidano. Nekaj skeptikov se bo pa
dobilo, ki se jim bo malo čudno
zdelo, da se je med podpisovan-
jem vojnega posojila o bančnih
funkcionarjih znatno manj sliša-
lo, kakor po podpisovanju. Nika-
kor naj ne bo zmanjšovana zaslu-
ga teh gospodov za zbiranje pod-
pisov na posojila, kajti banke in
zavodi so imeli precej dela. Se-
veda ga niso opravili za božje
plačilo in množice denarja niso
prišle, kolikor se je slišalo, iz ze-
pov guvernerjev, prezidentov,
ravnateljev in upravnih svetni-
kov, kakor tudi niso sijajnih od-
likovanj dobili vrli delničarji.
Naj priznanje za zasluge vrlih
delničarjev le veseli predsednike.
V slučaju nove kreditne operaci-
je pa pričakujemo zanesljivo tem-
peramentnejšega osebnega pose-
ganja v bogato napolnjene denar-
nice bančnih mogočnikov, kakor
smo je doslej videli. Imena teh
gospodov slišimo radi, ali ne post-
nego ante subscriptionem. Priča-
kujemo, da bo število ničel za no-
vo število od guvernerjev, pre-
zidentov, ravnateljev, upravnih
svetnikov itd. podpisane svote iz-
razale isto potozo grandioznosti,
kakor jo je posveščevala ena roka,
ki je sedaj napeljala dež redov na
okrožje finančnih velikašev.

Raznoterosti o vojni.**Upanje francoskega ministra.**

Francoski municijski minister
Thomas je v tovarni za orožje in
municijo v Creusotu imel na de-
lavee nagovor, v katerem je po-
udarjal, da je izdelovanje vojnih
potrebščin popolnoma organizirano
in je dognal, kakor poročajo
listi: Govorimo o zmagi, ker nam
trajni napor naših sil daje upanje
na zmago. Kdo bi mogel še dvo-
miti o zmagi, ko vidimo, da nara-
šajo materialna sredstva, da se
municijski množijo, delavnice razšir-
jajo in vedno novi stroji postav-
ljajo. Nemčija poskuša Rusijo od-
ločno poraziti, ker ima zavest,
da mora hitro zmagati, sicer ji bo
to nemogoče. Iz tega sledi, da je
Nemčija izgubljena. Zakaj zdaj
mobilizirajmo možgano Anglija vse
industrije, Rusija se oborožuje in
organizira in naše Creusot-indus-
trije stvarjajo nova sredstva. —
Očitno je imel municijski mini-
ster Thomas s tem govorom na-
men podžgati municijske delavce
na skrajni napor njihovih sil.

Vojni stroški.

Nemški finančni minister je v
državnem zborni povedal, da velja
sedanja vojna vse udeležene drž-
ave na dan 300 milijonov mark
(72 milijonov dolarjev). Na me-
sec velja vojna vse te države 8000
milijonov mark. Človek si takih
svot še predstavljati ne more, še
pojuna nima, koliko denarja je to.
Vojna traja že nad eno leto in ve-
lja doslej že dobrih tisoč sto mi-
lijonov. Te svote, porabljene za
vojno, nam kažejo, kako velika
ska bogastva imajo države na
razpolaganje. Seveda je v isti seji
rekel tudi nemški državni kance-
lar: Ta vojna bo zapustila iz ti-
soč ran krvavečo Evropo. Po vojni
bodo vsi narodi — zmagovalci
in premaganci — morali obveza-
vati svoje krvaveče in drhteče rane
in pretekla bodo desetletja, predno
se bo obnovilo gospodarsko stanje,
ki je vladalo pred vojno.

Svetovna vojna in socijalno vprašanje.

"Frankfurter Zeitung" piše:
Dnevni vojni stroški vseh vojsko-
vojev se držav znašajo 300 milio-
nov mark, na mesec več kakor 8
milijard, in na leto okroglo 100
milijard. To pa so šele neposredni
vojni stroški. Koliko je vojna
uničila življenj, ki so tudi vendar
gospodarska dragocenost, koliko
milijard kapitala bode zahtevala
preskrba invalidov ter vdov in si-
rot, koliko obnovitev vojnega in
drugega materiala, to še ni po-
vedano v teh velikanskih števil-
kah. Velik del socijalnega vpra-
šanja bi bil že lahko rešen, če bi
se bilo v mirnih časih porabilo le
del tega, kar je vojna uničila v
enem letu.

Centralni urad za aprovizacijo v Nemčiji.

Nemški državni zbor je sklenil
ustanoviti "centralni urad za

aprovizacijo", pri katerem bodo
sodelovali tudi poslanci. Ta urad
bo imel pravico zapleniti živila in
jih izročati komunalnim organi-
zacijam.

Brat srbskega kralja težko ranjen na bojišču.

"National-Zeitung" v Bazileji
v Sveci poroča iz Petrograda:
Brat srbskega kralja, princ Arsen
Karagorgjevič, je bil pri kavale-
rijskih bojih med Narevom in Bu-
gom težko ranjen. Spravili so ga
v Kijev.

Angleške sufražetke agitatorice za vojno.

Angleške sufražetke, ki so svoj
čas z demonstracijami, z meta-
njenjem bomb, z atentati na mi-
nistre in s požigi vzbujale pozor-
nost po vsem svetu, so zdaj po-
sebnost vnete agitatorice za vojno.
se zlasti trudijo za pridobito de-
monstrativnih obhodov, ki se pri-
rejujejo po angleških mestih, da bi
se ljudstvo podzvalo za vojno in
pridobilo čim več vojakov. Pri
teh demonstracijah nosijo zastave
vseh držav, ki se vojujejo ob
strani Anglije. Takih obhodov se
udeležujejo same ženske.

Poljski ujetniki v Kijevu.

Neki varšavski pisatelj, ki se
je kratko pred zavzetjem Varšave
mudil v Kijevu, je priobčil zdaj
poročilo o tistih Poljakih, ki so
jih Rusi odpeljali iz Galicije. O-
menjeni pisatelj je dobil dovolje-
nje, da obišče v Kijevu internir-
nega muzejskega ravnatelja dr.
Czelowskega in je pri tej priliki
izvedel, da je interniran velik del
galijske poljske elite, med njimi
grof Wodzieki, grof Potocki, pro-
fesor Dunikowski, jezuitski prior
Sopuch in še drugi.

Nemški učitelji na bojnem polju.

Nemški listi poročajo, da služ-
to v nemški armadi 54,518 učiteljev,
to je 34,4% vsega učiteljstva. Za
častnike je bilo povišanih 2781
učiteljev.

"Polk generala feldmaršala Hindenburga".

Ob obletnici bitke pri Tannen-
bergu v Prusiji (koncem avgusta
1914), v kateri je maršal Hinden-
burg prvič očitno porazil Ruse,
je določil nemški cesar, da se naj
147. (mazurski) nemški pešpolk
za vedno imenuje "polk generala
feldmaršala Hindenburga". Cesar
Wiljem je o tem obvestil maršala
Hindenburga v laskavem lastno-
ročnem pismu.

V osvovjeni Varšavi.

"Deutsche Warschauer Zeit-
tung" poroča: Ker se varšavski
tovarnarji in bankirji upirajo na-
vezati z nemškimi državljani kup-
čijske stike, jih je dal gubernator
von Etzdorff spraviti v koncent-
racijske taborne ter je zaeno ukal-
zapreti njihova podjetja.

Nemška železniška uprava je
vpeljala s 15. septembrom direk-
ten brzoval Berlín-Poznanjsko-
Lodz-Varšava, ki bo prevozil to
progo v 13 urah.

Grške priprave.

Z ozirom na morebitne dogo-
dke v bližnji prihodnosti je grška
vojna uprava postavila pri Solu-
nu tabor šotorov in koncentrirala
tam 30,000 mož.

Deviška.

C. Golar.

Sadila sem lilijo, beli cvet,
sadila sem rožmarin mladih let —
in v vas prizgolele so tice
iz neba na moje gredice.

Cvetela je lilija, beli cvet,
dehtel mi je rožmarin mladih let:
Kod hodi neznan moj ljubi?
Naj pride in naj me poljubi!

Utrga naj lilijo, beli cvet,
utrga naj rožmarin mladih let!
Jaz hočem ljubezni ognjene,
v njej moja mladost naj ovne!

Kje so moji štirje prijatelji: AN-
TON TURK, JOŽEF TUDE-
ŠKO, JANEZ BURDEN in JA-
NEZ LENGE? Pred dvema le-
toma so se nahajali v Trinidad,
Colo. Za njih naslove bi rad iz-
vedel: Carl Pobega, c/o Joseph
Kalan, 6101 St. Clair Avenue,
Cleveland, O. (25-29-9)

Slovanski Svet.

Zemljepisna in statistična slika današnjega slovanstva.

Napisal prof. Lubor Niederle.

(Nadaljevanje)

V zadnjem času vidimo tudi v priseljeniških statistikah Amerike Bolgare, toda še te skupaj s Srbi, tako da se ne more podati točno število. Približno 50.000 jih bo tam. Valjevec jih je naštel samo 4000, kar je pa malo.

3. Statistika. Iz zgoraj navedenih vzrokov, glavno pa vsled popolnoma neznanih narodnostnih razmer Slovanov v turški državi, je zelo težko podati tu pravilno statistiko Bolgarov. Njih število se mere samo ceniti in o ostalih statističnih razmerah lahko sodimo po uradnih podatkih bolgarskega kraljestva, žalibog do sedaj tudi nepopolnih.

Skupno število Bolgarov je bilo na koncu leta 1900 približno tole: —

V Bolg. kraljestvu (šteti 31. XII. 1900)	2,885,379
V turški Rumeliji, v Albaniji, v Carigradu in v Mali Aziji	600,000
„ približno	1,200,000
V Makedoniji (po Kančovu) približno	90,000
Na Rumunskem (skupaj z Dobrudžo)	50,000
Na Ruskem	5,005,379

Na Bolgarskem je bilo po zadnji statistiki 2,864,735 Bolgarov in 20,664 Pomakov, pri čemer je treba pripomniti, da je statistika kombinirala materinski jezik in narodnost.

Na Rumunskem noče uradna statistika domačih Bolgarov poznati, šteje jih, kolikor mi je znano, za Rumune in navaja v številu 7810 samo Bolgare, ki spadajo v kneževino. Weigand pa jih (domačih) čeni na 50.000; število Bolgarov v Dobrudži pa je čeni Kančov na 40.000, Iširok na 30.000. Na Ogrskem jih je bilo leta 1900 približno 12.000 (V. Cintula). Leta 1856 jih je naštel tu statistika 23.000, toda takrat so bili za Bolgare pomotoma šteti drugi Slovani, na pr. srbski Krašovani.

V Ameriki je naštel Valjevec 4000 Bolgarov, toda gotovo malo, ker se skupno s Srbi nahajajo v novjših statističnih podatkih vedno tudi Bolgari.

V evropski Rusiji jih je naštel uradna statistika leta 1897 točno 172.659. Najtežje jih je ceniti na Turškem. Za Makedonijo sem se držal Kančova z ozirom na svoje stališče napram makedonskemu vprašanju. Tudi Cvijič je v novjšem času čeni „Slovane“ v kosovskem, solunskem in bitoljskem vilajetu skupno na 1.300.000 (450 + 500 + 340 tisoč). Brankov je naštel skupaj s Skopeljskim 1.172.000 Bolgarov.

V turški Rumeliji prištevam k Bolgarom tudi Pomake. V adrianoljskem vilajetu je čeni Mach na 370.000 pravoslavni in 115 tisoč muslimanskih Bolgarov.

Daljšo statistično podatke lahko nevedemo iz znanih vzrokov samo o Bolgarih, ki prebivajo v Bolgarskem carstvu, zakaj samo od tam imamo nekoliko zanesljivih statistik (iz l. 1881, 1888, 1893, 1900; l. 1870 je bilo štetje samo površno). Zato se tudi dalje navedena data, raznih statističnih razmer stikajo samo Bolgarov v carevini, ako ni posebej omenjeno, in tam, kjer nisem dobil do sedaj razdnih rezultatov, navajam rezultate statističnega dela Vrbaničevega iz leta 1896 (na temelju štetja iz leta 1888).

Tu bi se pripomnil, da eksistira na raznih mestih Bolgarske vrsta občin, zv. arnavtskih (Arnavti), n. pr. v okraju varnenskem, provadijskem, razgradskem, kamanlarskem. Njih prebivalci so sicer deloma neslovanskega postanka (Albanci ali Grki), toda deloma so to tudi čisti Bolgari, katere so imenovali Arnavti samo zato, ker so prišli iz Makedonije iz okolice Kostura in Vodena (tako na pr. Arnavti od Silistrije, Razrada, Bracigova). Zato primanjkuje vedno ponavljajočemu se mnenju o slovanskem (bolgarskem) postanku Čakanov in Majtonov iz južnega Grškega potrebnih dokazov.

O mohamedanskih Pomakih smo govorili že zgoraj in ravno tako tudi o drugih krajevnih imenih muslimanskih Bolgarov, Ahrjani, Čecenci.

V severovzhodnem kotu Bolgarske živijo zopet t. zv. Gagavzi — kristjani, ki govorijo turško. To so pravi, ki se razlikujejo od drugega dela, ki govori in čuti bolgarsko in ki jih imajo nekateri za poturčene Bolgare. Primorski Gagavzi prebivajo v Varni in v nekaterih selih (Kestrić Kara-Husein, Dževizliji, Džafferliji, Ala-Klise, Gajur Sijutuk, Ein-Kjoj, Kavarna, Bjela), bolgarski v nekaterih selih v okolici Varne in Provadija in glavno v selu Bejdantur v Dobrudži (Babadag).

Množica bolgarskih Gagavzov se nahaja tudi v Besarabiji v benderskem okraju, kjer so osredotočeni glavno v okolici Komrata.

Moskov jih čeni na 70.000, toda v uradni statistiki so bili šteti za Bolgare. Za slovanske Bolgare v Besarabiji navaja Zanetov ime Tukani.

Tudi z antropološkega stališča razlikuje najboljši bolgarski strokovnjak dr. S. Vatev posebne skupine v celom bolgarskem narodu, toda ne moremo jih dosedaj spojit z jezikovnimi.

Očividno pa je, da se tudi vzhod Bolgarske razlikuje od zahoda, posebno od sofjskega kraja in od Makedonije in da ima tudi jug svoje posebne znake. Celotno je prišel Vatev na temelju merjenja 320.000 šolskih otrok, 36.000 vojakov in 1330 lobanj do sledečega zaključka o bolgarskem tipu: tipični Bolgar je srednje pretež (razmerje 166,5 cm pri moških in 156,7 pri ženskih) in danes pretežno brunet (50 odst. temnega proti 5 odst. svetlega tipa; ostanek je pomešan). Toda treba je uvaževati, da je stopnja temnejše barve največja na vzhodu, v močno pomešanih krajih, dočim je na zahodu in v Makedoniji — vstarem centru bolgarskih Slovanov — temni tip že redek. Nos ima Bolgar raven, visok zgornji rob očesne votline in tu tudi glavo ima visoko; kar se tiče širine glave, je tu 77 odst. mezoecefalni. Srednji indeks je bil pri vojakih 79,65 (v Makedoniji 79,46) pri lobanjah 77,97. Dolihoide oblike so glavno na jugu, kratke na severo-zahodu, na jugu Makedonije pa stopi poprečni indeks na 85.

5. Slovani v Makedoniji. Kakor je bilo že zgoraj naznačeno, so postali Slovani v Makedoniji in v Stari Srbiji, tj. j. v kraju površno menjenem na zahodu od Ohridskega jezera, Drina, Sardaghon, na severu od srbske meje, dalje od Osogovske in Rilske planine in na vzhodu od reke Meste (Karasa) predmet ostrih preprirov med Srbi in Bolgari, zakaj obe stranki menita, da imata dovolj vzrokov, da bi jih mogli narodnostno pripojiti bodisi Srbom, kakor hočejo prvi, bodisi Bolgarom po mnenju drugih. V ta prepri, v katerem se niso mogli tudi najboljši znanstveni delavci ostri enostranskega stališča, so posegli pogosto in v celoti objektivne tudi drugi slovanski in neslovanski raziskovalci, glavno Rusi in iz kroga tega je nastala celo tretja teorija, po kateri niso makedonski Slovanski niti Srbi niti Bolgari, ampak posebno, samostojno slovansko pleme Makedoncev.

To je bilo n. pr. stališče P. Draganova leta 1887, v tem smislu je izdal leta 1890 tudi petrogradski Slov. blagotvor. občestvo narodopisno karto Balkana, ki sta jo izdelala Komarov in Zarjanek, in ravno to stališče zavzema danes znameniti srbski geograf-etnograf Jov. Cvijič.

Na polju znanstvene literature so se pečali predvsem zgodovinarji z razmerjem Makedonije napram srbski in bolgarski državi v minulosti, etnografi so primerjali običaje makedonskih Slovanov s

sosednimi srbskimi in bolgarskimi; največ pa so delovali izmed vseh filologi, ki so iskali značilno karakteristiko jezika in dialektov macedonskih in ki so izkušali, kateri strani je bolj soroden, ali srbski ali bolgarski. Ta prepri je rodil znatno znanstveno literaturo, posebno v zadnjih 20 letih, toda vkljub temu ni poravnal in še dolgo časa ne bo, ker v njem navadno ne gre za znanstveno spoznanje, ampak predvsem za politiko.

In tu se vedno zopet najdejo vzroki, da bi ostal prepri neodločen. Srbi potrebujejo morje, in ker ne morejo priti sedaj do Adrije, kjer jim je vžela Avstrija prehod čez Bosno in Hercegovino, upirajo presece oko k Belemu morju, specialno k ustju Vardara, k Solunu, in se iz teh vzrokov trdijo kar najbolj povdariti vse značaje stare in današnje Makedonije, ki spričujejo, da spada k srbskemu narodu. Bolgari pa nasproti temu nočejo opustiti tega, kar danes faktično eksistira in kar tudi pretekle dobe izpričujejo, to je ožjo zvezo Makedonije z Bolgarsko. Poleg teh dveh glavnih pretendentov pa se oglašajo s svojimi silno pretiranimi zahtevami za Makedonijo tudi druge politične države, Grško, Rumunsko in seveda tudi Turško, ki sedaj pravno ima to deželo. A tudi druge, oddaljene velesile ne pustijo Makedonije iz sfer svoje koristi, glavno Rusko, Italija in Avstrija.

Iz te mešanice literarnih teženj in političnih in znanstvenih del slede danes za objektivnega opazovalca za sedaj tile vidni zaključki:

(Nadaljuje se).

Nemci o usodi Poljske.

Trenotno se nahajajo vsi trije deli Poljske v rokah Nemčije in njene zaveznice — Avstro-Ogrske.

Če ostane Ruska Poljska v rokah Nemcev za vedno, bo pokazal izid vojne. Toda v tem hipu ima faktično pravico govoriti o usodi Poljske le Nemčija. In ta govori skozi usta kancelarja Bethman-Hollwega.

V svojem govoru v „Reichstagu“, ki ga je imel dne 19. avgusta t. l. je rekel nemški kancelar: „Nadejam se, da znači zavzetje vzhodne Poljske začetek novega gibanja, ki bo razrušilo starodavne sovraštvo med Nemci in Poljaki. Osvobodena ruskega jarma, pojde Poljska sedaj naprej k svetli bodočnosti, v kateri bo mogla razviti Poljska svoj individualno-nacionalni značaj.“

Iz teh besed nemškega kancelarja zveni cela legija upanj in možnosti za Poljake. Razlagati se jih more celo kot obetanje polne neodvisnosti. Toda kancelar sam hiti, da razblini ta upanja v nič. V istem govoru pravi dalje:

„Nočem ponavljati zapeljivih obetanj sovražnikov.“

Te besede takoj ohladi nade na neodvisnost. Niti delna avtonomija se ne obljublja v njih. „Zapeljive obljube“, o kojih govori Bethman-Hollweg, se očividno nanašajo na ruske manifeste, v katerih sta obljubljala Nikolaj Nikolajevič in celo car Nikolaj Romanov sam Poljakom avtonomijo.

Kaj pa naj v tem slučaju pomenijo besede kancelarja o „individualno-nacionalnem razvitju“ Poljske?

Skupaj postavljene s kancelarjevim drugim stavkom ni nič drugega, kakor prazno frazerstvo. Toda v drugem delu govora nahajamo nekako namigavanje o pomenu te fraze, dvigajočih se in padajočih nad to označanje, pa je tudi zelo prenejasno, da bi se moglo napraviti kako konkretno sodbo.

„Od nas zavzeti kraji“, — je rekel kancelar, — „bodo upravljani s sodelovanjem njih domačega prebivalstva.“

Neglede na to nejasnost, podirajo te besede nemškega kancelarja v zvezi s splošnememskim administrativnim ideali, skoro vsako nado na poljsko avtonomijo. Prej govore o tem, da bo sedanja vojna uprava zavzetih krajev potem, po vojni, nekoliko razširjena v tem smislu, da bodo Poljaki sami sodelovali v njej do gotove mere.

Verjetno je, da bo usoda Poljske podobna oni Alzacije-Lotaringije po francosko-pruski vojni. Po videzu je največ, kar morejo pričakovati Poljaki od Nemcev, ravno tako upravno stanje, v katerem se nahaja Alzacija-Lotaringija, to je, zastopstvo v parlamentu in senatu, toda faktično, osebna upravná kontrola cesarja.

O polni avtonomiji Poljske ni ma govora. Res je, da bi bilo to ugodno za Nemce do gotove meje, ker bi tvorila avtonomna Poljska varno obrambo pred možnim ruskim upadom. Z druge strani pa bi bilo za ustvaritev poljskega kraljevstva potrebno, da bi se Nemčija in Avstrija odrekli Poznaanskega in Galicije. Na tako „altističen“ korak pa je težko pričakovati soglasja z Berlina in Dunaja.

(Po „Ruskem Slovu“).

Za Poljake mora biti to gotovo hudo razočaranje. Prav ob izbruhu vojne so se drli vsi trije na vse grlo, nemški cesar, avstrijski cesar in ruski car, da hočejo odrešiti poljski narod, dober se zavdajo, da ni vseeno, če je poljski narod na njihovi strani, ali če ni.

Socijalizem in vojna.

Večkrat se sliši trditve, da bo ena najvažnejših posledic evropske vojne veliko razširjenje socijalizma. Za to se navaja dvoje vzrokov. Veliko povečanje državnih delovanj, ki so bila potrebna radi vojne so baje privedle do razmer, ki so si v marsičem podobne s socijalizmom v večini bojujočih se držav. Težko bo izpremeniti to stanje in pravice, tako ustanovljene. Na drugi strani pa se bo pokazala večja in izdatnejša učinkovitost skupnega delovanja in splošno se bo dajalo prednost skupnostni industriji pred posameznostimi podjetji.

Nihče ne oporeka dejstvu, da so se v resnici znatno povečale aspiracije vlad, kot naravna posledica vojne, niti se ne taji sile in moči navade nadaljevati podjetja, ki se jih je enkrat započelo. Vendar, socijalizem je hudo trpel od evropske vojne in z njeno zvezanih dogodkov in opni socijalizma sami so zadali njegovemu razvoju in gibanju najhujše še najobčutnejše udarce. Že izbruh vojne kot tak je vrgel kaj slabo luč na gibanje socijalizma, posebno še, ker so trdili socijalisti že leta dolgo, da bo mednarodno značaj njihovih organizacij preprečil vojno. To je bila v resnici ena kardinalnih doktrin evropskih pisateljev, ki so se pečali s socijalizmom. A kljub temu so glasovali socijalistični člani zakonodajnih skupin v večini evropskih držav kot en moč za prve vojne kredite ter so tudi kasneje kaj malo ugovarjali še večjim izdatkom. Ta dejstva se tudi odkritno priznavajo ter tvorijo kaj občutna razočaranja za strankine voditelje. Kajti priznati so morali, da so imeli motivi za narodni ponos in povečanje daleko silnejši pomen v preprostem ljudstvu, kakor pa načela mednarodnosti.

Pač treba dobro preiskati, če je bil socijalizem uspešnejši narodno ali mednarodno. Skupna podjetja in skupna odgovornost niso napravili pravega utisa. — Strokovni unijonizem je bil morda še najbolj resna ovira angleškemu uspehu v nadaljevanju vojne. Unijska načela in unijske organizacije so ovirale vlado precej občutno, da njena podvzeta niso dosegla pravega uspeha in narodne ter državne zadeve so bile brez obziranja podrejene v prilogo onim raznim delavskih skupin in njihovih voditeljev. V drugih deželah se je zdel socijalizem skoro mrtev. To pa ne radi prenehanja poskusov preprečiti nagajanja in nadlegovanja vlade, pač pa radi pomankanja pravega sestavljalčevega programa. — Zadnjih par tednov se je sicer nekoliko oživilo delovanje socijalistov v nemškem parlamentu, a imelo je le malenkostno važnost ter očividno ni prav nič pospešilo rešitev zamotanih problemov, ki obkrožujejo njihovo deželo. Brez dvoma je, da so bili socijalistični voditelji po celi Evropi — razen par sijajnih izjem (Liebknecht!), — sebični ali pa primeroma neuspešni v veliki narodnostni in družabni krizi preteklega leta.

Sicer pa ostane pribita resnica, da je precej naraslo delo vlade, česar se je tako dolgo zastoj, iskalo, namerč te prilike, da se pokaže prednost in izdatnost javnega dela v primeri z onim posameznikom. Morda ga ni razvoja tekom vojne, ki bi bil bolj poneljiv v širšem socijalnem in gospodarskem smislu, kakor so ravno nova polja delovanja večih vlad. V prejšnjih vojnah n. pr. je bilo pridobivanje in razdeljevanje živil in drugih potrebščin ena najnevarnejših težkoč in izvor velikega trpljenja in tratenja. Cene so se dvigale nezasišno in trgovina se je vodila brez ozira na osnovne zahteve in pojme umnega gospodarstva. Potek dogodkov bo morda pokazal, da je bila vladna intervencija potrebno zlo v skrajni sili, toda pokazal se je že pravi značaj tega zla do stopnje, neznano poprej. Ukoreninil se bo strah pred osredotočenjem prevelike moči v rokah katerekoli skupine uradništva, ki bi zamogli zopet pogrnati narode v nepričakovane konflikte, kakor je sedanj. To bo morda še najočividnejša posledica vojne.

Dogodki vojne do danes pa kažejo polom socijalizma rajši, kakor pa zmago. Prvič je pogorel v začetku, ko ni mogel uničiti tega, kar so obljubljali in zatrjevali njegovi voditelji, da lahko doseže — ustanovitve splošnega — „razrednega čuta“ med delavstvom vseh narodnosti, ker bi moglo preprečiti vojno. Potem pa

Slovensko katoliško

podp. društvo

svete Barbare

ZA ZEDINJENE DRŽAVE SEVERNE AMERIKE.

Sedež: FOREST CITY, PA.

Inkorporirano dne 21. januarja 1902 v državi Pennsylvania.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: JOŽEF PETERNEL, Box 95, Willock, Pa.
I. podpredsednik: KAROL ZALAR, Box 547, Forest City, Pa.
II. podpredsednik: ALOJZ TAVČAR, 299, N. Cor. 3rd St., Rock Springs, Wyoming.
Tajnik: JOHN TELBAN, Box 707, Forest City, Pa.
II. tajnik: JOHN OSOLIN, Box 492, Forest City, Pa.
Blagajnik: MARTIN MUHIČ, Box 537, Forest City, Pa.
Pooblaščenec: JOSIP ZALAR, 1004 North Chicago St., Joliet, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. MARTIN IVEC, 960 Chicago St., Joliet, Ill.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik: IGNAC PODVARNIK, 4734 Hatfield St., Pittsburgh, Pa.
I. nadzornik: JOHN TORING, Box 622, Forest City, Pa.
II. nadzornik: FRANK PAVLOVIČ, Box 705, Conemaugh, Pa.
III. nadzornik: ANDREJ SLAK, 7113 Issler Ave., Cleveland, Ohio.

POROTNI ODBOR:

Predsednik: MARTIN OBREŽAR, Box 72, East Mineral, Kans.
I. porotnik: MARTIN ŠTEFANČIČ, Box 75, Franklin, Kans.
II. porotnik: MIHAEL KLOPČIČ, 528 Dawson Ave., R. F. D. 1, Greenfield, Detroit, Mich.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. No 2, Box 11½, Bridgeport, O.
I. upravnik: ANTON DEMŠAR, Box 135, Broughton, Pa.
II. upravnik: PAVEL OBREGAR, Box 402, Witt, Ill.

Dopis naj se pošilja I. tajniku Ivan Telban, P. O. Box 707, Forest City, Penna.

Društveno glasilo: "GLAS NARODA."

je bil miren in nedelaven, mesto napredujoč in sestavljajoč, ko se je bila vojna že enkrat začela.

Morda bo, in najbrže bo povzročila ta vojna gibanje za boljše in vestnejše ohranjenje ljudskih pravic v mnogih deželah. A sodeč po sedanjih znakih, ta gibanja bodo zasledovala cilje in načine socijalizma, kakor smo ga poznali doslej.

Na Nemškem, kjer je evetel socijalizem še skoro najbujnejše, so se voditelji njegovi še najprej vrgli vladi v naročje. In Liebknecht, — je bil edini pokazal in dokazal svojo značajnost in zvestobo do načel, ki temelji na njih socijalizem.

Je pa še dolga, dolga pot, ki jo mora prehoditi človeštvo, predno bo v vseh slojih tako daleč napredovalo, da bo razumelo mednarodnost in koristne posledice, ki bi jih imelo za vse.

Toliko časa pa, dokler bodo mislili, da je „mednarodnost“ le nekaj privilegij kakega posebnega naroda, ki bi se mu morali drugi podvreči, pa tudi socijalizem ne more uspešno napredovati.

R. F. D.

O periskopih.

Pri gradbi podmorskih čolnov se lahko izbira razne vrste periskopov. V pariškem listu „La Nature“ opisuje Ernest Constat nemanj kakor deset raznih vrst in tem pač še niso izrpane vse možnosti. Preprost, kakor se na prvi pogled zdi ta instrument, vendar je delala njegova konstrukcija op- tikom velike preglavice.

Najnavadnejši periskop obstoji iz kakih dvajset čevljev dolge navpične cevi, ki ima na vrhu od- bijajočo prizmo, na dnu pa povečevalno lečo. Ko prihajajo žarki skozi prizmo, se prelomijo ter pridejo iz vodoravne v navpično lego. Ta instrument pokrije na- enkrat 45 stopinj horizonta, oziroma eno osmino celega polja. Če pa se obrača cev krog njene osi, se more videti zaporedno še ostali del polja.

Ta periskop daje precej jasne in čiste slike, toda, ker se ga more rabiti samo z enim očesom na- enkrat, se ne more razločiti raznih plasti prav dobro ter se gledal- čvo oko kaj hitro izmuči.

Takozvani kombinirani periskop dovoli pogled obema očesa- ma, vendar ima zato druge napake. Prava slika pada na temeljno stekleno ploščo, podobno oni pri fotografiranjem aparatu. Gledati se more z obema očesoma, vendar ne daje nikakega utisa o globini in prostoru. Plošča prepreči preve- liko utrujenost, toda rabiti se mo- re samo pri veliki svetlobi. Tudi velikost slike je premajhna, da bi se moglo razločiti posameznosti. Da se doseže večjo velikost, ne da bi se zmanjšala jasnost sli- ke, je treba uporabiti povečevalne leče.

Vsi ti periskopi pa ne morejo dati dovolj podrobnosti, da bi se moglo preprečiti vojno. Potem pa

na prilike in zmožnosti, da bi pre- gledal dovolj hitro ves horizont. Pet do deset sekund je potrebnih, da se napravi popoln krog. Po- leg tega se mora opazovalec sam premikati naokrog. Da se odstrani ta nedostatek, treba je uporabiti še druge prizme, ki povzročijo, da ostane slika jasna in na enem me- stu. Da se more zaporedno pre- gledati ves horizont, se samo za- obrne kljuko in opazovalec ni treba spreminjati svojega mesta.

Kljub temu se pa ne more pre- gledati vsega horizonta naenkrat. To pa se doseže s periskopom z okroglim gledalom. Na vrhu cevi so okrogle leče, ki lomijo žarke in svetlobo proti dnu cevi, ki jo dosežejo potem žarki od vseh stra- ni naenkrat. Tako nastane pano- ramična slika, ki obsega tudi oko- listajoče predmete, dasi se vidijo nekoliko manjši in oddaljenejši, kakor pa s prostim očesom. Poleg tega vidi opazovalec v središču panoramične slike del polja, neko- liko povečanega.

Koliko se je potrošilo municije nekdanj in koliko se je sedaj?

Se leta 1870 do 1871 ni nemška artilerija, ki je tedaj daleč nad- križevala francosko, tekem ene bitke izstrelila več nego 200-krat iz enega topa. V rusko-japonski vojni se je ta povprečna poraba več nego podvojila. V vsej vojni leta 1870 do 1871 je nemška artilerija izstrelila okoli 817.000 granat in sicer 479.000 na francoske trdnjave in 338.000 na kopno. De- seti del ravnokar omenjenega šte- vila odpada na boj pri St. Privat, kjer je bilo porabljeno največ- je število granat v vsem času voj- ne. V rusko-japonski vojni, ki je dalje trajala, v kateri pa so sode- lovala veliko manj vojsne sile in so po bojih sledile dolge pavze, je bilo izmetanih 954.000 granat. — Glede sedanjih se seveda ne more- jo še priobiti točni podatki. Ali iz nekaterih uradno potrjenih dejstev je razvidno, da je to pot poraba municije daleko večja. — Dogodilo se je n. pr., da so vojsko- vci v enem samem dnevu izme- tali 100.000 granat na eno fronto — osmih kilometrov. Na tej pod- lagi se more računati, da v dana- šnji vojne na en meter fronte pri- haja povprečno šestkrat toliko granat nego v najhujših bojih v letu 1870 do 1871. — Iz ruskih po- ročil je znano, da so Nemci pred svojim prodiranjem v Galicijo porabili 700 tisoč granat, ki so jih dovozili na 1000 želez. vozov. Po francoskem poročilu od 17. ju- lija je francoska artilerija sever- no Arrasa v 24 urah izmetala 300 tisoč granat, torej skoraj toliko, kolikor nemško poljsko toništvo v vsem času vojne leta 1870, in 1871. Teža teh 300.000 granat se more ceniti na 4.500.000 kg ter je trebala za njihov transport 300 velikih tovornih voz, torej naj- manj šest jako dolgih železniških vlakov.

Za prevoz k fronti je trebalo 4000 voz s šestimi konji vprege za vsakega. Troški takega transporta se morejo ceniti na približno 9.375.000 frankov.

Jugoslovanska

Katol. Jednota

Inkorporirana dne 24. januarja 1901 v državi Minnesota.

Sedež v ELY, MINNESOTA.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: J. A. GERM, 507 Cherry Way or box 57, Braedock, Pa.

Podpredsednik: ALOIS BALANT, 112 Sterling Ave., Barberton Ohio.

Glavni tajnik: GEO. L. BROZICH, Box 424, Ely, Minn.

Blagajnik: JOHN GOUZE, Box 105, Ely, Minn.

Zaupnik: LOUIS KOSTELIC, Box 583, Salida, Colo.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. MARTIN IVEK, 900 N. Chicago St., Joliet, Ill.

NADZORNIKI:

MIKE ZUNICH, 421-7th St., Calumet, Mich.
PETER SPEHAR, 422 N. 24th St., Kansas City, Kans.
JOHN VOGRICH, 444-6th St., La Salle, Ill.
JOHN AUSEC, 5427 Homer Ave., N. E. Cleveland, O.
JOHN KRŽIŠNIK, Box 133, Burdine, Pa.

POROTNIKI:

FRAN JUSTIN, 1708 E. 28th St., Lorain, O.
JOSEPH PISHLAR, 308-6th St., Rock Springs, Wyo.
G. J. PORENTA, Box 701, Black Diamond, Wash.

POMOŽNI ODBOR:

JOSEPH MERTEL, od društva sv. Cirila in Metoda, šte. 1, Ely, Minn.

LOUIS CHAMPA, od društva sv. Srca Jezusa, šte. 2, Ely, Minn.

JOHN GRAHEK, st., od društva Slovence, šte. 114, Ely, Minn.

Vsi dopisi, tikajoči se uradnih zadev, kakor tudi denarne pošiljave, naj se pošiljajo na glavnega tajnika Jednote, vse pritožbe pa na predsednika porotnega odbora. Na osebna ali neuradna pisma od strani članov se ne boče oziralo.

Društveno glasilo: "GLAS NARODA."

ČLANOM IN ODBORNIKOM KRAJEVNIH DRUŠTEV V NAZNAVJE!

Vse proteste, incijative, predloge in sploh vse uradne stvari oziroma dopise, ki se tičejo J. S. K. J. JE POŠILJATI GLAVNEMU TAJNIKU.

Najprej mora glavni tajnik vse pregledati, ker mi brez njegove vednosti ničesar ne natisnemo, kar se tiče Jednote.

Vse, kar bo on odobril, bo v našem listu pravočasno objavljeno.

Uredništvo G. N.

Milan Pugelj:

Sredi izgubljenih.

(Konec.)

II.

Pomenek se plete naprej. — Tudi s počitnic, kajne? — vpraša mati in se ozre po vseh sopotnikih.

— Tudi, tudi, kimajo vsi.

Mene že ni bilo deset let doma. Vse se je silno izpremenilo. Prej ni razumel nihče nemško, zdaj bo prav kmalu narobe. Vidite, tale moja najstarejša hčerka ni znala, ko je bila majhna, niti besede nemško, zdaj pa slovensko niti več ne razume. Tudi sama že težko govorim. Kar jezik mi je nekako trd.

— Tudi jaz, govori ženska, ki se je najedla in otepa drobtine iz naročja — tudi meni se zadira, ko pridem med domače ljudi. To je pa res. Naj reče kdo, kar hoče, nemški jezik je vse glajši. In koliko besed ima! Vsako reč lahko imenuješ na deset načinov.

— Tako, nadaljuje mati, kakor z mojo hčerko, je tudi pri nas. To prinese čas, nič drugega ne. Nekaj je še takih, ki se upirajo, pa nič ne izda.

— Pri nas, pravi mož, je prišla neka gostilna v nemško roko, kar je prav. Postrežba zdaj in prej veste, to je kakor noč in dan. Prej po kmetiško, neprigrnjene mize in tako, a zdaj vse mestno kakor pri gospodi. In — kakor ste omenili — tisti, ki se upirajo, so se tudi pri nas pokazali. Prej so hodili redno vsak večer v gostilno, naenkrat ne in ne. Zato, ker jo je prevzel nemški krčmar. Potee teden, dva, nobenega ni na spregled. Ali kako se zgodi? Po treh tednih pride prvi. Par dni za njim drugi in pet dni nato sedijo vsi skupaj kakor prej. In se smejejo se drug drugemu. Pravijo: Poglej, saj ta nemški krčmar ne grize! In eden se šali: Saj se zob nima. Vidite, vse gre samo od sebe, ker je le tako naravno.

In mati prične naenkrat gledati na najstarejšo hčerko in se smejeti.

— No, Maridelj, obljubila sem ti, da se bom maščevala nad teboj, zdaj se bo pa zgodilo! Hčerka se ozre vanjo s svojimi

lepimi, čistimi očmi in zardi preko ušes in vrata.

— Ne, pravi, ne!

— Obljuba dela dolg. Bodi ti za kazen!

Hčerka vstane in stopi na hodnik.

— Veste, pripoveduje mati, v našem kraju je bil tudi študent iz višjih šol, eden izmed tistih, ki se upirajo. Dosti čeden fant in tudi ne slabega vedenja. Ali neko neumnost je gonil brez konca in kraja. Ni si dal miru. Nemško je znal — kako bi bil drugače mogel priti na višje šole — a ta trmasti človek ni hotel govoriti drugače kakor po slovensko. In naenkrat prične hoditi okoli naše hiše, okoli vrta in sploh na ta način. Če mi napravim kak izlet, je tudi on v tistem kraju, če gremo mi v gorice, je tudi on nekje v goricah. In mladi mladi ljudje — nič slabega ne — se naenkrat najdejo. Moja hčerka — ta le Maridelj — in on. Zvečer sedim tako za rožami pri oknu in slišim z vrta smeh, govorico, zopet smeh. Skrivaj pogledam, pa jih opazim na vrta za trto. A kaj slišim? Študent govori nemško! In še kako sadi rožice!

Žena in ženska se smejeta.

— Mož poseže v besedo.

— Taki so, ravno taki. Unesejo se, da sami ne vedo kdaj. — Ne! Čakajte! Zdaj pride glavno. Takole čez tri ali štiri dni stopi predme Maridelj in me vpraša: — Ti, mama, zakaj pa me nisi dala v slovensko šolo? Slovenka sem in še slovensko ne znam! Kaj si ti, sem se norčevala iz nje, kaj si ti? A ona je gledala resno in govorila naprej, češ, saj sem jaz, njena mati, Slovenka, torej je tudi ona, moja hči, Slovenka. In kaj je še rekla: — Kri moje krvi! Da, prav zares, tako je dejala: Kri-moje krvi! A jaz v smeh in nazadnje sem jo nagnala.

Hčerka se je pojavila med vrati in vprašala: No, ali si že gotova?

— Že!

— Nekaj lepega smo čuli od vas, je popotila prijazno mlada žena in vzela v naročje svojega fantka, ki je zadremal.

Hčerka je zamahnila z roko.

— A tisto? Malenkost. Saj je vendar to res, kar sem rekla jaz materi, in ne tisto, kar je govorila ona meni. Ko pridem v mesto,

si kupim slovenske knjige. Goto-vo. Naučim se slovenščine.

— Čemu? vpraša mož. Kam boste pa potovali z njo. Povsod vas prodajo pred zajutrkom.

— To je moja materinščina.

— Jaz govorim vendar nemško! je rekla mati. Kakšna je torej tvoja materinščina?

— Veste, gospodična, je povzel mož, jezik je sredstvo. In čim bolj je to sredstvo razširjeno, tem dalje pridete z njim, tem bolje se okoristite. Slovenščina je za par vasi, a nemščina, ta je za svet, za ves svet.

— Hehehe, se razgregeče ženska in poseže naglo in vedro v besedo. Naš gospod pravi, da bodo Kranjci, "zavedne Kranjce", tako pravi on, zapčili v zelniče za fizičnike, da se bo fizič ovičjal po njih. Za drugega niso. Šali se, da so še daleč za Tirolci. A ti, Tirolci, so neumni do štiridesetega leta; takrat jih nenadoma spreleti pamet, a samo za en dan. Drugi dan pa so spet bedasti, kakor so bili prej. Kakor poje ti-sta pesem:

Jaz pa pojdem na Tirol,

tam ti kupim parazol!

Mož nekam misli, kakor bi hotel vprašati, kam spada ta pesem, zamahne naenkrat z roko in prične važno, zroč v mater med hčerkami.

— Veste, kaj se je pripetilo v mojem kraju?

— Ne! odgovore vse z očmi.

— Poslušajte, tole: — Pred blagajno na postaji stopi mlad boljši človek in govori slovensko.

— Uradnik ga vljudno opozori, da ga ne razume. A ta, dasi zna nemško, govori nalašč slovensko in se naenkrat razrepenči nad uradnikom, češ, kakšna nesramnost je to, ker ne zna slovensko.

— Da! pravi mati. Take stvari so kar na dnevnem redu.

— In naprej! Ta predrzi človek vzame pot pod noge in se tebi nič in meni nič pritoži na di-rekciji.

Ženska se zgazra: Glejte si, glejte si! O ti rogovilež rogovilasti!

— In zdaj pride najhujše! Di-rekcija mesto da bi ga naznanila oblasti in dala zapreti, kaznuje nedolžnega uradnika in ga presta-vi nekam v hribe.

Mati maje glavo in reče prijaz-no.

— Tak slučaj mi je znan. Samo konec je bil pri nas drugačen. Uradnika so na zunaj nekaj po-karali, a v isti sapi so ga imeno-vsi ga kličejo v jeziku njegovem.

— Pokarali, kaj? In na zunaj? se začudi mož. Koga se pa bojim? ni nemško misleči v nemški drža-vi?

— In še neki tak slučaj poz-nam, pripoveduje mati. Prišel je mlad železniški uradnik, tak, ki se upira, in naenkrat je zbral krog sebe ljudi. Shajali so se zvečer. Rekli so, da so pevci, on pa da je dirigent.

— Poznamo take pevske zборе! — No, poslali so ga po svetu, predno je mogel prirediti otvorit-veni koncert.

— Mama, se je ogasila naen-krat najmlajša hčerka in rekla po slovensko: Prosim grozjda.

Vsi so se spogledali. Stari in tihi popotnik v kotu je globoko zasopel, kakor bi si oddahnil.

— Odkod se je pa ta vzela? — je vprašal mož.

— Kdo ti je pa velel, tako pro-siti? se je čudila mati.

— Gospod Brodar!

— A tisti, ki je govoril z Ma-rideljem?

— Da, gospod Brodar!

— Hahaha, se je smejala mati, da se ji je treslo telo in so se sve-tli veliki in lepi zobje. Vse mi je zmešal ta presneti študent. Dobro, da nisem še jaz ponorela. Ta bi bila lepa!

Vsi se smejejo.

— Mala, ne smeš tako reči, uči ženska. To ni lepo, to je grdo. Če bi naš fantek tako rekel na Du-naju, ne bi dobil nikoli več u-kerčeka. Poslušaj, kako moraš re-či!

In skloni se k njej in izgovarja počasi isto po nemško: — Pro-sim lepo, mama, daj mi grozdek! Punčka ponovi, mati ji da lep kosat grozd in jo pohvali: Ti si jako pridna, jako, jako pridna, ti si moja bebica! In še k drugi manjši hčerki se obrne, stisne ji obrazek in jo vpraša: Kaj pa ti tako molčiš, Mimci? Zapo-j nam, pokazi kako znaš!

Punčka zdrzne naglo s klopi, stopi na sredo in prične peti z drobnim in tenkim glasom ka-kor komarček:

Kje so moje rožice,

pisane in bele?

In vsi prasnejo v smeh.

— To je zopet on, študent, se

smeje mati. Ta je pa res celo fa-milijo postavil na glavo. No, Mim-ci, tako ni lepo, moraš drugače za-peti!

Punčka pogleda začudeno po obrazih, nasobi drobne in rdeče ustnice in prične vnovič zardela in zmedena:

Kje je tista deklica,

pisana in bela?

— Ne te, ne te, jo lovi mati

za roke in se vije od smeha. Ono

daj o svetem Avguštinu!

In deklici gre že na jok, a po-

je vseeno:

O ti ljubi Avguštin,

Avguštin, Avguš —

In naenkrat se ji nagrbanci

obrazek, ustne se raztegnejo jok

se zagriže po kupeju.

III.

Mračni se.

Vlak stoji izredno dolgo na po-staji, kjer gore že luči. Sprevodni-ki prižigajo drobne svetiljke, vdelane v nizke lesene stropce. Sko-zi odprta okna prihaja oster in mrzel zrak, da se potniki zavija-jo v ogrinjala. Okrog in okrog molči zelena gorska krajina, po-rasla s tihimi, visokimi in strme-čimi smrekami. Naprej se pno-mračna rebra vije in višje in se izgublja v somraku neke vi-soko zgoraj kakor tik molčevega trd.

in oblačnega neba.

Vlak se zgane, zadnja vrata loputnejo v zatvor, vozovi se stre-sajo in prehajajo v enakomerno gugalno in drdranje.

Popotnik v kotu je še bolj mrk, kakor je bil. Ne gleda več po sopotnikih, ne posluša jih več, sloni v znak in strni nekam kvi-šku gor proti stropu. Nenadoma mu zvihrajo pred očmi domači kraji, rodna tla, vinske gorice, bele zidance po njih, tista mno-žica solnce, ki se razliva med hol-mi, naenkrat mu je, ko da posluša domačo pesem, ki jo pojo de-kletka neke med mejami, ki se raztaka po zraku otožna in mi-la.

In sliši svoj jezik, brni mu po ušesih materina beseda, kakor bi vstala iz groba pokojna mati, iz-tegnila roko za njim in tekla k njemu iz neke silne dalje, nepre-nemoma kličoč: Sin sin, sin!

In vidi svoje dekle in sliši njen prvi sladki "ti" in "ljubi", kakor bi ne bilo to že davno, temveč ka-kor bi se godilo v tem hipu.

In svojega sinka sliši govoriti prve besede in vsi trije — mati, žena in sinček, gledajo vanj iz stene, in vsi govorijo mlo in blago in vsi ga kličejo v jeziku njegovem.

O jezik očetov, o jezik materin, ti jasni, zveneti zvon, ti mila pe-sem, ki te duša pije z žejnimi ust-mi, ti odmev sreča, ki te uho sreč-nje, kdo je, ki te meče iz svojih ust, ki ti zatiska uho, kdo je, ki odklanja tvojo milino? Kdo izdaja svoje dekle, kdo so, ki te-p-tajo grobe svojih mater, molče kričeče ruše, visoke žalne križe, ki se iztezajo iznad rakev naših mi-lih? Zemlja, zemlja, naše solnce, tebe prodajajo za judežev gro-še, ljubezen pre iz sre, izseljuje se in nas pušča revne in izgub-ljene. Sreča naša ostavlja naše domove, preko praga stopa naš ponos in se izhlepava pod nebo kakor plaha meglica.

Popotnik misli in misli in iz o-či mu nenadoma prisili solza, zdrs-ne po razoranem licu in se po-sveti v siveči bradi. In za njo že teče svetla sestra iz za sestri-co zopet grenka sestra.

Najprej opazi to mati, potem mož in njegova žena in vsi umolk-nejo. Luč trepeče izpod stropa, a solze tečejo.

— Vprašajte, pravi mož, kaj je gospodu!

In mati vpraša nemško, a po-potnik si je brani z roko.

— Vprašajte slovensko!

Mati vpraša in popotnik se ogle-si, dušče se s sapa in jokom.

— Kaj mi vemo, kaj je na me-jah.... Saj si ne moremo pred-stavljati! Zdaj sem vas slišal, — zdaj vem.

— Ne razumem, pravi mož.

— Tudi jaz ne, branim se, no-čem razumeti, ali moram. Kako zabada v nas tujina svoje kremp-ljave, a mi doma se bijemo med se-boj, brat bratu koplje oči in raz-mesarjeni smo od lastnih rok.

Kam hočemo, ljudje, kje je naša rešitev, kam teko naši dnovi? O, mi nesrečni, o mi zaslepljeni, ki nam veže slepa strast oči, ki se pijanimo s truplom lastnega sov-rastva, ki kopljejo sami sebi bob-neče grobe!

In vsi molče, vsi ga razumejo, le ženska vpraša: Ali bi mu dali malo žganja? Imam naturnega.

Mladi mož zamahne z roko in se ozre ježno na svojo ženo.

— Drobni hčerki, ki sedita tik ma-tere, pričnejo jokati nenadoma na ves glas; v kupeju je tesno in

mučno, kakor bi zrak davil in du-sil. Vsi se zamislijo in vlak ro-po-če v hladno gorsko noč.

Vojni vjetniki na odhodu v Švici.

Človekoljubni ljudje so sproži-li misel, naj se bolne, ali oddiha-majno potrebne vojne vjetnike, ki bi jim klimatične razmere v Švici dobro storile, pošilja za ne-kaj časa tja. — Diplomatično je vse urejeno, ker je Anglija, Fran-cija, Belgija in Nemčija temu pri-trdile.

Vojni vjetniki se bodo pošiljali v Švico vedno v malih kontigen-tih in le na kratek čas.

Iz zgodovinskih predavanj profe-sorja Zelodkarja.

Izmed mnogih atentatov, ki so bili storjeni na Cezarja, se je koj prvi posrečil....

Končno je Vitežl zasedel rim-ski prestol, pa ne tisti, ki je bil deset let prej umorjen....

Kje se nahaja moj prijatelj JA-KOB PRINCE. Bila sva skupaj v Bisbee, Ariz., in sedaj ne vem, kje se nahaja. Prosim cenjene rojake, če kdo ve, da mi nazna-ni njegov naslov, ali naj se sam javi, ker imam mu poročati ne-kaj važnega. — John Maydich, Box 485, Herminie, Pa.

(25-28-9)

NAŠI ZASTOPNIKI.

kateri so pooblašteni pobirati naro-čnino za "Glas Naroda" in knjige, ka-kor tudi za vse druge v našo stroko spadajoče posle:

Jenny Lind, Ark. in okolica: Michae.

Otrar.

San Francisco, Cal.: Jakob Lovšin

Denver, Colo.: Frank Skrabec.

Leadville, Colo.: Jerry Jamnik.

Pueblo, Colo.: Peter Cullig, J. M.

Rojts, Frank Janesh in John Germ.

Salida, Colo. in okolica: Louis Co

stello (The Bank Saloon).

Walsenburg, Colo.: Ant. Safflich.

Clinton, Ind.: Lambert Bolskar.

Indianapolis, Ind.: Alois Rudman

Woodward, Ia. in okolica: Lukas

Podbragar.

Aurora, Ill.: Jernej B. Verblj.

Oglesby, Ill.: Math. Hribner.

Chicago, Ill.: Frank Jurjovec.

Depue, Ill.: Dan. Badovina.

La Salle, Ill.: Mat. Komp.

Joliet, Ill.: Frank Laurich, John Za

lietel in Frank Bambich.

Mineral, Kans.: John Stale.

Waukegan, Ill.: Frank Petkovič in

Math. Ogryn.

So. Chicago, Ill.: Frank Černe in

Radolf Požek.

Springfield, Ill.: Matija Barborič

Frontenac, Kans. in okolica: Frank

Kern.

Mulberry, Kans. in okolica: Martin

Kos.

Calumet, Mich. in okolica: Pava

Shalts in M. F. Koba.

Manistique, Mich. in okolica: B

Kotlan.

So. Range, Mich. in okolica: M. J.

Ukovič.

Aurora, Minn.: Josip Fuzina.

Chisholm, Minn.: K. Zgonc. Jakob

Petrich in Frank Žagar.

Duluth, Minn.: Joseph Sharabon.

Ely, Minn. in okolica: Ivan Gomb

M. L. Kapech, Jos. J. Peschel in Louis

M. Perušek.

Evelith, Minn.: Jurij Kotec.

Gilbert, Minn. in okolica: L. Vesel

Hibbing, Minn.: Ivan Pouše.

Kitzville, Minn. in okolica: Jos

Adamich.

Nashwauk, Minn.: Geo. Maurin.

Virginia, Minn.: Frank Hrovatic.

St. Louis, Mo.: Mike Grabran.

Aldridge, Mont.: Gregor Zobe.

Great Falls, Mont.: Math. Ulrich

3409 N. 5th Ave.

Red Lodge, Mont.: J. Koprivšek.

Roundup, Mont.: Tomaž Paulin.

Little Falls, N. Y.: Frank Gregorika

Cleveland, Ohio: Frank Sakser, J

Marinčič, Chas. Karlinger in Jakob

Remik.

Barberton, O. in okolica: Alois Ba

lant.

Bridgeport, O.: Frank Hočevar.

Cincinnati, O.: Math. Slapnik.

Lorain, Ohio in okolica: John Kun

te 1735 E. 33. St.

Youngstown, O.: Ant. Kikelj.

Oregon City, Oreg.: M. Justin.

Allegheny, Pa. in okolica: M. K

lich.

Bessemer, Pa.: Louis Hribar.

Bradock, Pa.: Ivan Germ.

Bridgeville, Pa.: Rudolf Pieteršek.

Burdine, Pa. in okolica: John Ker

šnik.

Conemaugh, Pa.: Ivan Pajk.

Claridge, Pa.: Anton Jerina.

Canonsburg, Pa.: John Koklich.

Broughton, Pa

IZVRŠEVALNI ODBOR:

Frank Sakser, predsednik, 82 Cortlandt St., New York, N. Y.
Edward Kalish, tajnik, 6119 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
John Jager, blagajnik, 5241 Upton Ave. So., Minneapolis, Minn.

NOVICE IZ STARE DOMOVINE.

VOJAŠKE VESTI.

Odlikovani slovenski častniki.
Viteški križec Franc-Jozefovega reda je dobil višji intendant 2. razreda Ivan Antolič. — Signum laudis sta dobila žandarmerijski major Akserdar Srebre in stotnik 27. domobranskega polka Julij Lampič. — Srebrni signum laudis je dobil poročnik 3. enovojniškega polka Josip Lešnik. — Signum laudis so dobili: črnovojniški nadporočnik Josip Parma 33. topničarskega polka, poročnik Gustav Hošek 27. pešpolka, nadporočnik Fran Šega in dr. Makso Obersnel 97. pešpolka. — Zlati zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje je dobil asistentin zdravnik Albin Blažič gorske topničarske divizije. — Zlati zaslužni križec na traku hrabrostne svetinje je dobil veterinar dr. Kuno Kranjc. — Vojaški zaslužni križec z vojno dekoracijo je dobil stotnik generalnega štaba Fran Janša. — Signum laudis so dobili: nadporočnik 7. lovskega bataljona E. Gombač, nadporočnik v rezervi 17. pešpolka dr. Avgust Apih in poročnik 39. topničarskega polka Dolenc.

Imenovanja v armadi. Za majorja je imenovan stotnik artiljerijskega depota v Ljubljani Karol Greben. — Za stotnika je imenovan nadporočnik 10. artiljerijske divizije A. Petrič. — Za nadporočnike so imenovani poročniki E. Vračko 37. topničarskega polka, Pavel Ločinik 13. havbičnega polka, Fran Vrečko 24. topničarskega polka, Albert Ravnihar 37. topničarskega polka, Valter He 13. gorskega topničarskega polka, Makso Pogačnik 1. trdnjavskega artiljerijskega polka in Rudolf Perko 1. trdnjavskega topničarskega bataljona. — Za poročnike so imenovani: dr. Fran Zupan 4. havbičnega polka, Friderik Kopic 2. teške havbične divizije, Adolf Orač 3. teške havbične divizije, Anton Konečnik 5. trdnjavskega topničarskega polka, Alojzij Arzenšek 5. trdnjavskega topničarskega polka. — Za nadporočnika poročnik Otokar Plavec 8. trenjske divizije. — Za poročnika Friderik Detiček 3. trenjske divizije. — Pri saniteti je imenovan poročnik Josip Pavlin za nadporočnika. — Za stotnika-proviantnika 81. pešpolka je imenovan nadporočnik E. Kosar. — Nadporočnika-proviantnika sta postala poročnika Ernest Pakiz pri 47. pešpolku in Ivan Mašek pri 8. lovskem bataljonu. — Za fortifikacijskega nadporočnika v Pulju je imenovan poročnik Josip Kosir. — Za asistentnega zdravnika pri garnizijski bolnišnici št. 26 je imenovan Mavricij Matjašič. — Za vojaškega plačilnika 1. razreda je imenovan nadoficijal R. Kokošinek.

Imenovanja v domobranstvu. Za podpolkovnika v generalnem štabu je imenovan major Karol Plahota. — Za podpolkovnika sta imenovana majorja Karol Martinec 1. polka deželni strelci in Peter Frantičević 5. domobranskega polka. — Za majorja je imenovan major po naslovu in značaju Ivan Kramaršič v Ljubljani. — Za poročnike so imenovani praporščaki Julij Gustin 26. domobranskega pešpolka, Ivan Pibernik, Teodor Pibernik in Robert Majerič 27. domobranskega pešpolka. — Za nadporočnika je imenovan poročnik 4. domobranskega ulanskega polka Karol Lavrič plemeniti Zaplav.

KRANJSKO.

Zrtev vojne. Milan Planinec, absolvent ekspanzije akademiki in enoletni prostovoljec e. in kr. pešpolka št. 58, je dne 13. junija padel v boju v Smuli pri Przeworsku v Galiciji. Doma je bil iz Ljubljane.

Ustreljen po preteklem sodu. Lailacher Zeitung poroča: Ivan Brenec, posestnik in krmar v Dovjem št. 10 na Kranjskem, je bil dne 24. avgusta 1915 radi razžaljenja veličanstva in državi sovražnih izjav od poljskega sodišča e. in kr. 5. armadnega etapnega poveljstva po preteklem sodu ustreljen.

daleko več, kakor je treba bilo. saj je mesa vsak dan toliko preostajalo, da je bil z njim dober del nižjih slojev mesta brezplačno in v izdatni meri založen. Drugi vzrok je bil, oziroma je, da se je kar spočetka plačevalo neverjetne svote za prignano živino. S tem se je pač doseglo, da je vsakdo prignal svoje živinice na sejem, a hkratu se je s tem neverjetno poglajalo cene živi in mrtvi teži, poleg vsega pa so se pričeli mahoma prazniti po deželi hlevi tako, da se je končno moralo izsekavanje omejiti na tedensko po petkrat. Ko je končno cena prišla naraz, čisti se bolj, pa se je pograbilo za neverjetno sredstvo, da se je pričelo begati živinorejce s tem, da se bode moral prodajati kilogram po kroni in prišlo so vesti o maksimalnih cenah za govedino. Oboje je učinkovalo še huje kakor pa naravno številno padanje govedine, kajti živinorejce — in tu imamo žalobno opravka tudi s precej duševno nezrelimi ljudmi — si pač misli: pod ceno ne dam in za ceno, ki bi mi jo predpisal kdoršibodi, tudi ne. Kakor je bilo pričakovati, bi bila morala zlasti v prvem obsegu poslednjih slučajev poseči vmes oblast in skušati bi bila morala izslediti one, ki so raznesli za živinorejce vznemirljivo vest, a stala je tiho in še do sedaj se ni napravil korak, da se ljudstvo nesmisel takega besedičenja razjasni. Maksimalne cene se pri nas doslej, hvala Bogu, še niso uvedle, če bi se pa, bi se nam gotovo isto primerilo v enem mesecu, kar se je v Gradcu, kamor se je naprimer prignalo še koncem junija čez 800, sredi julija še do 500, a sredi avgusta jedva še 11 (ena) glav goveje živine, pa še od teh jih je bilo dvoje nezdravih. Kar pride danes na sejem pri nas, je po veliki večini čisto mlada živina — med njo le malo telet — tretjina pa docela stara. Že skrajša se je vse tolažilo s tem, da je vsega dovolj. Morda se je računalo tudi s tem, da vojna ne bo trajala dolgo. Čudno pa je, da se ni pričelo misliti vsaj po preteklu pol leta na to, da bi se porabo uradilo. Površnost se že sedaj težko občuti, maščevala pa se bo šele prav po preteku nadaljnjega pol leta. Tako smo lahko pripravljene, če ne bo kakšnega čudeža, da bo spadalno uživanje govejega mesa med davno minule bajke.

KOROŠKO.

Nezgod. Dne 23. avgusta je na dvorišču celovške trgovine Jožefa Maurerja sinovi zadela kap doigletnega Maurerjevega uslužbenca Valentina Saria. Pri padcu se je pobil na glavi in so ga prepeljali v deželno bolnišnico, kjer je jutraj 24. avg. umrl.

Okrađen je bil Lojze Bachmann, natak na celovski kolo-dvorski restavraciji. Spal je v nezaklenjeni sobi in mu je tat iz suknje ob postelji potegnil denarnico s 340 K ter razni listinami. Prazno denarnico so našli pod lesom na skladišču glavnega kolo-dvora.

Kolera. V Beljaku so bili zopet štirje slučajji kolere; oboli so vojaki, ki so došli tja z bojišča.

PRIMORSKO.

Pšenični kruh v Trstu. Aprovi-zacijski odbor naznanja, da, ker so izžrpane zaloge moke za kruh, mešan s koruzo, se bo sedaj izdeloval samo kruh iz čiste pšenične moke; prodajal se bo po vseh dosedanjih prodajalnih po 60 vinarjev kilogram kos.

Bergogna — vergogna. Naš slovenski Breginj za Kobari-dom je sedaj tudi pod italijansko oblastjo. Ves kot kobariški je slovenski seveda, ali Italijani so mu že dali italijanski pečat. Breginj se imenuje po italijanski Bergogna (ta spaka je tudi že prej strašila po uradih) in Italijani so napravili italijanski poštni pečat: Bergogna, poste italiane. Tako torej! Pripovedovalo se je, da boji četrtozvezce so boji za narodnostni princip; vsakemu svoje, kar mu gre, oni, Italijani, pa že sedaj, ko so komaj stopili na slovensko zemljo, kažejo, kako bi Slovence poitalijančili, ako bi jim prišli v pesti. Bergogna je italijanska "vergogna" (sramota).

Zrakoplovi nad Ajševico. Iz Ajševice poročajo: V soboto 28. avgusta zjutraj so nas italijanski zrakoplovi obiskali v drugi. Privikrat je bil njihov polet čisto brez-uspešen, čeravno pripoveduje Cadorna v svojem poročilu z dne 22. avgusta, da so njih letala pri novem napadu na sovražno letališče pri Ajševici vrgla 60 bomb ter povzročila s tem grozno veljansko škodo. Ni treba posebej opozoriti, da je to pisal Cadorna, znani pisatelj italijanskih poročil. V drugi so dospela letala kakor prvokrat tudi spustila dosti bomb, a resne škode ni bilo veliko. Kakor navadno, so jo italijanski zrakoplovi hitro odkurili, ko so naši topovi in strojne puške začeli pošiljati uničevalen ogenj nanje. Jako smo radovedni, kaj si bode tokrat izmislil Cadorna. Najbrž bo povedal, da je zgorelo 10 letal, 1 balon in mnogo trave.

Način bojevanja na Goriškem. Iz Gorice poročajo: Najbolj se boje na širih vojakih na Goriškem zdobljenega skalovja, pred katerim ni človek nikoli varen. Kadar pada granata na skalo in jo zdrobi, se to kamenje naravnost zapliče v meso ter je uspeh granate trojen. Ravno take težave in nevarnosti groze tudi Italijanom. V okoliščini dobri vojak prazno vrečo, katero napolni s peskom; taka vreča je najboljšo sredstvo proti letnemu kamenju. V Galiciji je bilo vse to enostavnejše, ker se je mogel uporabiti za krite tudi kakšen kos lesa. Zanimivo je, kako težko pričakujejo naši vojaki na teh višinah vesti iz drugih bojišč. Vsak dan proti večeru jim pošilja vojno vodstvo na Krn in tudi druge postojanke vesti z bojišč in vse te vesti pričakujejo z največjo nestrpnostjo. Ako kakšen večer vojna oblast ne pošlje pravočasno poročil, se takoj dogo-javi poveljništvu, kaj se je dogo-dilo, da ni nobenih poročil. Kadar dobe poročilo o kakšni zmagi, tedaj gledajo, da o tem obveste Italijane. Nasprotnika drug drugega slišita, kadar obedujeta, ker živnečke jedilno orodje in tedaj jim naši glasno pripovedujejo najnovejše vesti, ali pa napišejo vest na kakšno ploščico, na katero obesimo bel robec, pa jo postavijo med eden in drugi okop ter Italijanom dovolijo, da si to vest odnesejo v svoje postojanke.

HRVATSKO.

Obesiti se je hotel v Zagrebu 28letni, iz Ljubljane došli trgovski pomočnik Fran Libolus. Bil je brez dela in hotel se je rešiti bede in pomanjkanja. Poklicani redar pa je se pravočasno preprečil, maščevala pa se bo šele prav po preteku nadaljnjega pol leta. Tako smo lahko pripravljene, če ne bo kakšnega čudeža, da bo spadalno uživanje govejega mesa med davno minule bajke.

Ruski ujetniki so v Zagrebu zaposleni tudi pri regulaciji delih v Savi.

Beka Kolpa proglašena za inficirano. Hrvatski listi javljajo: Reka Kolpa, od Karlova do izliva v Savo, je proglašena za inficirano od bacilov kolere. V Karlovcu in v drugih krajih je prepovedano se v reki kopati, prati, loviti ribe. Kolera se je pojavila najprej v dveh ob Kolpi stoječih hišah v Karlovcu. Hiši sta strogo izolirani.

Sadna letina. Na Hrvatskem so letos, glasom zanesljivih poročil, jabolka jako dobro obrodila. Tudi slive so dale dobro letino.

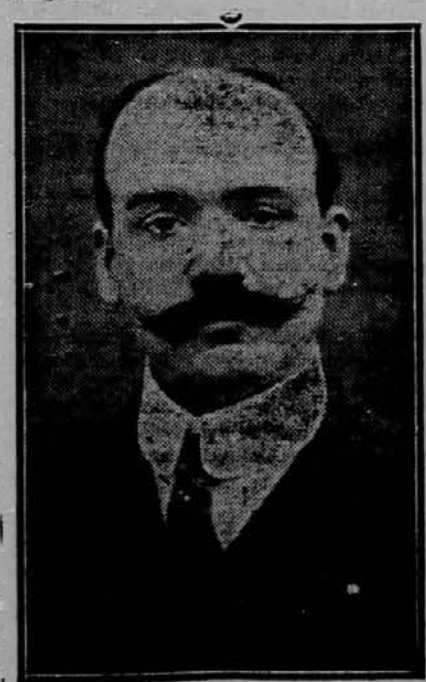
POZOR, SLOV. KROJAČI!

Prodajam lepo urejeno krojaško delavnico z vsem potrebnim orodjem za 4 delavce. Cena je \$300 in na zahtevo naučim kupeca tudi krojiti. Če kdo izmed slovenskih krojačev želi postati samostojen, ima tu najlepšo priliko, ker v okolici Thomasa biva do 1500 Slovencev. Za vsa nadaljna pojasnila obrnite se na:

Anton Fortuna,
(24-27-9) Thomas, W. Va.

NAZNANILO.

Centenim naročnikom v Pennsylvaniji sporočamo, da jih bo v kratkem obiskal naš potovalni zastopnik

Mr. FRANK SAKSER,
ki je pooblaščen pobirati naročnike in izdajati tozadnja potačila.
Sedaj se mudi v Pittsburghu, Pa., in okolici.
Upravištvu "Glas Naroda".

HARMONIKE

bodisi kakršnekoli vrste izdelujem in popravilam po najnižjih cenah, a delo trpežno in zanesljivo. V popravilo zanesljivo vsakdo pošlje, ker sem že nad 18 let tukaj v tem poslu in sedaj v svojem lastnem domu. V popravilu vzamem kranjske kakor vse druge harmonike ter računam po delu kakor kdo zahteva brez nadaljnjih vprašanj.

JOHN WENZEL,
1017 East 62nd St., Cleveland, Ohio.

Za vsebino oglasov ni odgovor-na na uradništvo ne upravnishtvu.

NAZNANILO.

Centenim rojakom v Milwaukee in Sheboygan ter sploh v državi Wisconsin naznanjamo, da rojak J. VODOVNIK ni upravičen pobirati naročnine za naš list Glas Naroda. Torej, rojaki, ne vročite mu niti centa, ker za njemu izročeno svoto odgovarja on sam. Mi odgovarjamo le za svote, ki so poslame nam ali pa izročene našim zastopnikom, ki so v listu označeni.

S spoštovanjem
Upravištvu Glas Naroda.

dobite "GLAS NARODA" skozi štiri mesece dnevno, izvenredno in po-stavnih praznikov. "GLAS NARODA" izhaja dnevno na šestih straneh, tako, da dobite tedensko 36 strani berila, v mesecu 156 strani, ali 624 strani v štirih mesecih. "GLAS NARODA" donša dnevno poročila z bojišča in razne slike. Sedaj ga sleherni dan razpošiljamo 13,000! — Ta številka jasno govori, da je list zelo razširjen. Vse osobe lista je organizirano in spada v strokovne unije.

EDINI SLOVENSKI JAVNI NOTAR

(Notary Public)

v GREATER-NEW YORKU

ANTON BURGAR

82 CORTLANDT STREET, NEW YORK, N. Y.

IZDELUJE IN PRESKRBUJE

vsakovrstna pooblastila, vojaške prošnje in daje potrebne nasvete v vseh vojaških zadevah. Rojakom, ki žele dobiti ameriški državljanski papir, daje potrebne informacije glede datuma izkrcanja ali imena parnika.

Obrnite se zaupno na njega, kjer boste točno in solidno postreženi.

PRVA HRVAŠKO-SLOVENSKA TOVARNA TAMBURIC V AMERIKI

priporoča se vsem Sloveskim tamburam zborom, kakor tudi posameznikom, ki ljubijo tambure. V tej tovarni se izdelujejo tambure po najnovejšem sistemu in najpopolnejših umetniških načrtih.

Okrašene so z biscri in vsakovrstnimi rožami.

Velika zaloga vsakovrstnih godal in najboljših gramofonov ter finih slovenskih plošč i. t. d.

Veliki ilustrirani cenik s slikami poljem vsakemu sastonj.

Ivan Benčić

4054 St. Clair Ave.,

Cleveland, Ohio.

Kadar je kako društvo namenjeno, kapiti bandero, zastavo, regale, godbene instrumente, kape itd., ali pa kadar potrebujete uro, verižico, priveske, pretas itd., ne kupite prej nikjer, da tudi mene sicer ne vprašate. Upravištvu Vas stane le 2c. pa si boste prihranili dolarje.

Cenike, več vrst pošiljam brezplačno. Pišite posli.

IVAN PAJK & CO., Conemaugh, Pa. Box 328

Največ denarja iz Amerike se nalaga v

MESTNI HRANILNICE LJUBLJANSKI

v Ljubljani v Prešernovi ulici št. 3, Kranjsko.

Denarni promet koncem leta 1914 je znašal nad 740 milijonov kron.

Hranilnih vlog nad 44.5 milijonov kron. Rezervnega zaklada nad 1,330.000 kron.

Sprejema vloge vsak dan in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka.

Nevzdržene obresti pripisuje vsakega pol leta h kapitalu. Sprejema vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Za varnost vložnega denarja jamči z vreden rezervnega zaklada še mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in vso davčno močjo. Izguba vložnega denarja je nemogoča, ker je po pravilih te hranilnice, porjenih po

c. kr. deželni vladi

izključena vsaka špekulacija z vloženim denarjem.

Zato vlagajo v to hranilnico sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev, župnišča cerkven in občine občinski denar. Tudi iz Amerike se nalaga največ denarja v to hranilnico.

Naš dopisnik v Zjed. državah je že več let

FRANK SAKSER,

82 Cortlandt St.,
NEW YORK.

3104 St. Clair Ave., N. E.
CLEVELAND, O.

Marija Grubbe

Spisal J. P. JAKOBSSEN.

Za Glas Naroda prevel G. P.

7

(Nadaljevanje)

— Naj pride Mette sem! — se je klicalo nazaj. — Stopite na stran, na stran; Mette naj ga zasliši!

Mette je stopila naprej. — Ali hoče vzeti nazaj svojo peklensko pridigo? Ali hoče, vražji sin?

— Nikdar, nikdar! Boga je treba bolj poslušati kot ljudi. — Tako je zapisano...

— Ali naj uporabimo to? — je vprašala Mette, sezula coklje ter pričela groziti. — Ljudje imajo coklje iz lesa, ti si pa hudičev hlapec, ne bošji. Obdelala te bom, da ti bodo ostali možgani tu na zidu! — in udarila ga je s cokljo.

— Ne zgrešite se, Mette, — je stokal magister.

— Hudič naj te vzame, — je sikala ona.

— Pst, pst! Tiho! — se je klicalo. — Napravite prostor in ne gnetite se tako skupaj. Tu prihaja Gueldeloewe, generalni poročnik! Mimo je prihajala visoka postava.

— Dolgo naj živi Gueldeloewe! Junaški Gueldeloewe! — je kričala množica. Viharalo se je s klobuki in čepicami in klicanji ni bilo konce. Jezdec je izginil v smeri proti okopom. Bil je generalni poročnik milice, polkovnik na konju in peš, Ulrik Kristijan Gueldeloewe, polbrat kralja.

Množica se je razkropila, vedno manj jih je bilo in končno jih je bilo le še par.

— Pravzaprav gre čudno ta stvar, — je rekel Geert barvar. — Tu tepemo človeka, ki nas pozivlja na mir ter obenem kričimo Živio onemu, ki je največ kriv, da je prišla vojna.

— Z Bogom, Geert Pieper, z Bogom, — in lahko noč! — je rekel trgovec ter odhitel.

— On misli na Mettine coklje! — je mrmral Geert ter odšel tudi on. Na stopnjicah pa je sedel Jesper Kiim, čisto sam ter si podpiral z obema rokama razboljeno glavo. Na okopu pa so hodile straže počasi semintja ter zrlle ven v temno deželo, kjer je bilo vse mirno, tiho, dasiravno je ležalo zunaj na tisoče sovražnikov.

ČETRTO POGLAVJE.

Rdeče-rmeni prameni luči so zablesteli nad sivkastimi zagrinjaji megle na obzorju ter uneli zrak nad seboj, da je gorel v milnem, rožnozlatem plamenu, ki se je vedno bolj širil, vedno bolj bledele, navgor k dolgemu, ozkemu oblaku, kojega rob je prijel ter zapalil s svetlim žarom. Nad Kollebo bregom je bilo svetlo od violetnega in rdečkastega odseva oblakov, prepojenih s solnčno lučjo. Rosa je blestela v visoki travi Wester-okopa in vrabe so čivkali na strehah zadaj ter v vrtovih spredaj, tako, da je bil zrak neprestano napolnjen s truščem. Iz vrtoev se je dvigal lahak, fin vzduh in drevje je pripogibalo svoje s sadovi obložene veje proti tlom.

Z Wester-okopa je zadonel trikratni signal z rogom, na katerega so odgovarjali signali iz drugih delov mesta. Samotne straže ob okopu so pričele hitreje korakati gorindol. Stresale so svoje suknje ter spravljale v red pokrivala. Sedaj je prišel čas izmenjave.

Zunaj na bastiji, v bližini Wester-vrata je stal Ulrik Frederik Gueldeloewe ter zrl na bele galebe, ki so krožili semintja v lahnem poletu preko vodnih ravnin.

Hitro in lahno, sedaj močno in megleno, sedaj zopet pestro, močno, živahno in jasno so šli mimo njegove duše njegovi dvajsetletni spomini. Prihajali so v vonju svežih, zelenih gozdov, v zvoku lovskih rogov, v tonu vijolin in šumenju krehke svil. Pohitela so mimo otroška leta v holštajnskem mestu z rdečimi strehami; videl je visoko postavo svoje matere, gospe Margarete Pappens, njen črni molitvenik in bele roke; videl je pegasto sobarico s tenkim nogama in zabuhlega učitelja z modrordečim obrazom ter poševnima nogama. Pohitel je mimo vrt Gottp in travniki ob reki in sveži skednji. In tam je stal kratkonozi lovčev Henrik, ki je znal kikirikati kot petelin in loviti dekle. Prišla je cerkev s svojim polnarakom, bučnimi orgljami, s skrivnostno železno ograjo ter podobo Krista, ki je držal v roki rdečo zastavo....

Od Wester vrat je zopet zadonel zvok roga in obenem je prišljala solnčna luč, ostro in gorko ter pregnala vse megle ter nejasne slike.

....Nato je prišel lov, ko je ustrelil svojega prvega jelena in stari Dettmer, ki mu je napravil na čelu križ s krvjo tega jelena, dočim so lovski pomočniki trobili fanfare kot obsedeni. Nato je prišel šopek za Maleno, hčer grajskega oskrbnika in prvi nastop s hišnim mojstrom. Nato je sledilo potovanje v inozemstvo s prvim dvobojem v svežem jutru, z bučnim snegom Anete ter samotnim izprehodom zunaj pred mestnimi vratmi, kjer je povedel na izprehod svojega prvega mačka. Nato je prišla zlata megla s zvoničimi časami ter duhtečim vinom in tu je bil blesteči vrat Lote, Lize in Marte in bile so tudi okrogli roki Adelajde. Končno potovanje v Kodanj, milostni sprejem od strani njegovega kraljevskega očeta; živahno-dolgočasno življenje na dvoru; divje noči, ko je teklo vino v potokih in ko se je divje poljubovalo.

Bolj jasno kot vse to pa je videl pekoče črne oči Zofije Urnes, veliko bolj ga je prijel spomin na njen mehak, lepi glas, ki je kot z mehkihi rokami vlekel poslušalca k sebi....

Iz njegovih spominov ga je vzbudilo šumenje v grmovjih ob okopu. —

— Kdo tam? — je zaklical.

— Le Daniel je, gospod Gueldeloewe, Daniel Knopf, — se je glasilo nazaj iz grmovja in prikazal se je majhen, od protina zlomljen človek, ki se je globoko priklonil.

— Kaj? Vi ste? Peklo in hudiči, kaj dela on tukaj?

Mož je pobesil pogled.

— Daniel! Daniel! — je rekel Ulrik Frederik ter se smejal. — Danes ponoči gotovo ni prišel nepoškodovan iz "Goreče peči." — Nemški pivovar mu je gotovo dobro zakuril.

Moški je pričel plezati po okopu navzgor. Daniel Knopf je bil bogat veletržec, star nekaj nad dvajset let ter je bil ravnotako znan radi svojega bogastva kot radi svojega ostrega jezika in dobrega sabljanja. Veliko je občeval z mladim plemstvom, to se pravi z gotovim delom tega, ki je bil znan pod imenom "le cercele mourant" — umirajoča družba. — Ta družba je obstajala povečini iz mladih možkih, ki so bili v ozki zvezi z dvorom. Ulrik Frederik je bila duša tega kroga, ki je bil bolj razposajen kot inteligenten, bolj na slabem glasu kot priljubljen, a ravnotako občudovan in zavdan kot očrnen.

Napol dvorni mojster, napol dvorni norec je živel Daniel v tej družbi. On ni občeval z njimi na cesti ali v plemenitaških hišah; v borilnicah, v vinarnah in navadnih gostilnah pa ga niso mogli pogrešati. Nikdo ni mogel govoriti tako znanstveno o metanju žog ali o posebno spretnih migljajih pri sabljanju. Nikdo se ni razumel tako dobro na vino. Imel je globoko zasnovane teorije glede kockanja in ljubezenske umetnosti ter je lahko govoril na dolgo in široko o tem, kako slabo bi bilo križati domačo konjsko pasmo s saleburško. Imel je na razpolago anekdote glede vsake stvari in

kar je drugim mladim najbolj imponiralo: imel je glede vsake stvari določeno mnenje.

Pri tem je bil v veliki meri pristopen in uslužen, ni nikdar pozabil razlike med seboj in plemstvom ter je bila njegova zunanost tak čudovito smešna, posebno tedaj, kadar se ga je v pijanosti ali porednosti našemilo. Pustil se je zmerjati in psovati, ne da bi se razsrdil ter je bil v splošnem nad vse dobrodušen.

Vsled tega mu je bilo tudi mogoče občeovati s temi ljudmi in on je moral občeovati z njimi. Za njega, napol pohabljenega meščana, so bili ti plemenitaši napol bogovi, kajti le oni so živeli, le njih jezik je bil človeški jezik, le preko njih življenja je bdel dan luč in opojnosti, dočim so drugi stanovi preživljali njih življenje v brezbarvni temi ter topem uživanju. Da je bil rojen kot mešan je proklinjal kot veliko večjo nesrečo kot svojo pohabljenost in kadar je bil sam, se je žalostil raditega s silo, ki je bila slična blaznosti. —

— No, Daniel, — je rekel Ulrik Frederik, ko je prišel mali k njemu. — Ni bila prav majhna megla, ki je danes ponoči tako močno krila njegove oči, da je zajadral sem na Wester-okop....

— Prine Kanarski, vi govorite zmešano, če mislite, da sem bil večeraj med vašimi kumpuni.

— A, sto hudičev, kaj pa je torej z njim? — je vskliknil Ulrik Frederik nestrno.

— Gospod Gueldeloewe, — je odvrnil Daniel resno ter se ozrl vanj s solzami v očeh. — Jaz sem zelo nesrečen človek.

— Kramarska duša je on. Ali so slantiki, za katere se boji, da bi jih Šved ne vzel? Ali pa jadicuje, ker bi morda trpela njegova trgovina? Ker bi izgubil zafran na moči ter bi splesnil poper? — Kramar! Kot da bi dober mešan sedaj, ko grozi pogin kralju in državi, ne imel misliti na nič drugega kot na to, da bi ne šla njegova kramarija k vragu.

— Gospod Gueldeloewe!

— Naj gre k vragu s svojim stokanjem.

— Ne, gospod Gueldeloewe! — je rekel Daniel svečano ter stopil korak nazaj.

(Nadaljuje se).

MODERNO UREJENA TISKARNA GLAS NARODA

VSakovrstne TISKOVINE
IZVRŠUJE PO NIZKIH
CENAH.

DELO OKUSNO.

IZVRŠUJE PREVODE V
DRUGE JEZIKE.

UNIJSKO ORGANIZIRANA.

POSEBNOST SO:

DRUŠTVENA PRAVILA,
OKROŽNICE — PAMFLETI,
CENIKI I T. D.

VSA NAROČILA POŠLITE NA:

SLOVENIC PUBLISHING CO.
32 Cortlandt St., New York, N.Y.

Kaj pravijo pisatelji, učenjaki in državniki o knjigi Berte pl. Dettmer

"Doli z orožjem!"

Lev Nikolajevič Tolstoj je pisal: Knjigo sem s velikim užitek prebral in v njej našel veliko koristnega. Ta knjiga sodelo vpliva na človeka in obsega nebroj lepih misli....

Friderik pl. Bodenstedt: Odkar je umrla madama Stael ni bilo na svetu tako slavne pisateljice kot je Suttnerjeva.

Prof. dr. A. Dodel: "Doli z orožjem" je pravo ogledalo sedanje časa. Ko človek prečita to knjigo, mora nehoti pomisliti, da se bližajo človeštvu boljše časi. Kratkotrajno: zelo dobra knjiga.

Dr. Lud. Jakobovskij: To knjigo bi človek najraje poljubil. V dno srca me je pretreslo, ko sem jo prebral.

Štajerski pisatelj Peter Rosegger piše: Sedel sem v nekem gozdu pri Krieglach in sem bral knjigo z naslovom "Doli z orožjem!" Prebral sem jo dva dneva neprenehoma in sedaj lahko rečem, da sta ta dva dneva nekaj posebnega v mojem življenju.

Ko sem jo prebral, sem zaželel, da bi se prestavilo knjigo v vse kulturne jezike, da bi jo imela vsaka knjigarna, da bo je tudi v solah ne smelo manjkati. Na svetu so družbe, ki razširjajo Sveto Pismo. Ali bi se ne moglo ustanoviti družbe, ki bi razširjala to knjigo?

Henrik Hart: — To je najbolj očarljiva knjiga, kar sem jih kdaj bral....

C. Neumann Hofer: — To je najboljša knjiga, kar so jih spisal ljudje, ki se borijo za svetovni mir....

Hans Lund (na shodu, katerega je imel leta 1890 v Berlinu): Ne bom slavil knjige, samo imenoval jo bom. Vsakemu jo bom poudil. Naj bi tudi ta knjiga našla svoje spoznalce, ki bi šli knjo križesvet in učili vse narode....

Financijski minister Dunajewski je rekel v nekem svojem govoru v poslanski zbornici: Saj je bila pred kratkim v posebni knjigi opisana na pretresljiv način vojna. Knjige ni napisal noben vojaški strokovnjak, noben državnik, pač pa priprosta ženska Berta pl. Suttnerjeva. Prosim Vas, posvetite par ur temu delu. Mislim, da se ne bo nihče več navduševal za vojno, če bo prebral to knjigo.

CENA 50 CENTOV.

Naročite jo pri:

Slovenic Publishing Co.,

32 Cortlandt Street, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA" JE EDINI SLOVENSKI DNEVNIK V
ZDRUŽENIH DRŽAVAH. — NAROČITE SE NANJ!

NARODILO,

Centenim naročnikom v Utah, Colorado in New Mexico sporočamo, da jih bo v kratkem obiskal naš potovalni zastopnik,

Mr. OTO PEZDIE.

ki je pooblaščen pobirati naročila in izdajati tozadevna potrdila. Upravišтво "Glas Naroda".

Prosti nasvet in informacije priseljencem.

"The Bureau of Industries and Immigration" za državo New York varuje in pomaga priseljencem, ki se bili ogleparjeni, opeo ali ali s katerimi se je slaba vav saia.

Bresplačno se daje nasvete priseljencem, kateri so bili ogleparjeni od bankirjev, odvnetikov, trgovcev s zemljicami, prodajalcev parobrodskih listkov, spremljevalcev, zašpotov in posestnikov ge stila.

Daje se informacije v narurali saticajih zadevah: kako postati državljana, kjer se oglasti za dr avljanske listine.

Sorodniki naj bi se sestali s pri seljenci na Ellis Islandu ali pr large Office.

DELAJNI DEJAVNI DEPARTMENT

(State Department of Labor, BUREAU OF INDUSTRIES AND IMMIGRATION.)

Urad v mestu New Yorku: 30 East 29th St., odprt vsaki dan od 9 ure jutraj do 5. popoldna in sredo sveder od 8. do 12. ure.

POZOR ROJAKI!

Najbolj uspešno marilo za ženske in moške lasje, kakor tudi za moške brke in brado. Ako se rabi to mazilo, zraslejo v 6 tednih krasni, gosti in dolgi lasje, kakor tudi moškim krasne brke in brada in nelo do odpadali in ne osiveli. Kozmetičem, kostelbol ali trganje s rokah, nozeli in križa v 8 dneh popolnoma odpravim, rane, opekline, bule, ture, kraste in grinta, potna noga, kurje oči, bradavice, ozeblina v par dneh popolnoma odpravim. Kdor ki moja zdravila brez uspeha rabi, mu jamčim za \$5.00. Plašite takoj po cenik in knjičico, pošljite zastoj.

JAKOV VARIČIČ,

1095 E. 54th St., Cleveland, Ohio.

ROJAKI NAROČAJTE SE NA
GLAS NARODA" NAJVEČJI
SLOVENSKI DNEVNIK V ZDR
DRŽAVAH.

Veliki vojni atlas

vojskujočih se evropskih držav in pa kolonij-
skih posestev vseh velesil.

Obsega 11 raznih zemljevidov.
na 20tih straneh in vsaka stran je 104 pri 134 palca velika.
Cena samo 25 centov.

Manjši vojni atlas

obsega devet raznih zemljevidov
na 8 straneh, vsaka stran 8 pri 14 palcev.
Cena samo 15 centov.

Vsi zemljevidi so narejeni v raznih barvah, da se vsak lahko spozna. Označena so vsa večja mesta, število prebivalcev držav in posameznih mest. Ravno tako je povsod tudi označen obseg površine, katero zavzemajo posamezne države.

Posljite 25c. ali pa 15c. v znakah in natančen naslov in mi vam takoj odpošljemo zaželeni atlas. Pri večjem odjemu damo popust.

Slovenic Publishing Company,

32 Cortlandt Street, New York, N. Y.

ZASTONJ

deset (10) HASSAN kuponov
(IZREŽITE TA KUPON)

Ta POSEBNI KUPON je vreden deset (10) HASSAN CIGARETNIH KUPONOV ako se ga predloži skupno z devetdesetimi (90) ali več reo nimi HASSAN CIGARETNIMI KUPONI v kaki a sih HASSAN PREMIJSKIH POSTAJ ali pri

THE AMERICAN TOBACCO CO.,
Premium Dept. 490 Broome St., New York, N. Y.
(Ta poudba ogasne 31. decembra 1915.)

Velika vojna mapa

vojskujočih se evropskih držav.

Velikost je 21 pri 28 palcih

Cena 15 centov.

Zadej je natančen popis koliko obsega kaka država koliko ima vojakov, trdnjav, bojnih ladij i. t. d. V zalogi imamo tudi

Stensko mapo cele Evrope \$1.50.

Veliko stensko mapo, na eni strani Zjedinjene države in na drugi pa celi svet, cena \$1.50.

Zemljevid Primorske, Kranjske in Dalmacije z mejo Avstro-Ogrske s Italijo. Cena je 15 centov.

Pri nas je dobiti tudi velike zemljevide posameznih držav, kakor naprimer od Italije, Rusije, Nemčije, Francije, Belgije in Balkanskih držav. Vsi so vezani v platno in vsak stane 50 centov.

Naročila in denar pošljite na:

Slovenic Publishing Company,

32 Cortlandt Street, New York, N. Y.

Zanesljivo pride sedaj

denar v staro domovino.

Do dobrega sem se preprčal, da dospejo denarne pošiljlatve tudi sedit, zanesljivo v roke naslovnikom; razlika je le ta, da potrebujejo pošiljlatve v sedanjem času 20 do 24 dni.

Torej ni nobenega dvoma za pošiljanje denarjev sorodnikom in znancem v staro domovino.

100 K velja sedaj \$16.50 s poštnino vred.

FRANK SAKSER

82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

6104 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.